

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

DEN OFFENTLIGE EXAMEN

VED

AALESUNDS OFFENTLIGE SKOLE

FOR DEN HØIERE ALMENDANNELSE

1882.

INDHOLD:

1. Reiseberetning af Overlærer Bugge.
2. Middelskoleexamen i 1881.
3. Skoleefterretninger.

AALESUND.

TRYKT I IVERSENS BOGTRYKKERI.

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

DEN OFFENTLIGE EXAMEN

VED

AALESUNDS OFFENTLIGE SKOLE

FOR DEN HØIERE ALMENDANNELSE

1882.

AALESUND.

TRYKT I IVERSENS BOGTRYKKERI.

Skolens Forstanderskab bestaar af:

De Herrer Byfoged Iand,

- Boghandler Aarflot,
- Consul Rønneberg,
- Consul Anderssen,
- Rektor Voss.

Overlærer Bugges Indberetning

om den af ham i Sommeren 1881 foretagne
Reise til Tyskland, fornemmelig for at studere
det tyske Sprog.

Til

Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet!

Efter den Reise, som jeg for det mig ved kgl. Resolution af 25de Juli forrige Aar efter Ansøgning tilstaaede Reisetipendium, stort Kr. 800, i Maanederne Juli—September samme Aar foretog til Tyskland, fornemmelig for at studere det tyske Sprog, paaligger det mig til Departementet at indsende en Beretning om «den Plan, jeg under Reisen har fulgt, og det derunder vundne Udbytte.» Denne Indberetning har jeg herved den Ære at afgive.

Kun herved 2 Maaneder stod til min Raadighed. Det gjaldt derfor saa snart som muligt at komme til og slaa sig ned paa et for Øiemedet bekvemt Sted. Som et saadant havde man betegnet mig det Haanoveranske og inden denne Provins Byen Celle. En god tysk Udtale maatte nemlig komme i fortrinlig Betragtning, og Celle har længst et hævdet Ry i denne Henseende. Byen vilde desuden, antog jeg, være et forholdsvis roligt Sted, hvor jeg mere uforstyrret kunde forfølge mit Hovedformaal i dets Almindelighed: at udvide Kjendskabet til det tyske Sprog, og samtidigt turde haabe at finde den Hjælp, jeg behøvede til dette Maals Opnaaelse. Som et andet Udbytte, jeg haabede at faa af min Reise, havde jeg i

min Ansøgning anført at faa kaste et Blik paa det tyske Skolevæsen, og efter det, man havde sagt mig, tvivlede jeg ikke paa, at Byen ogsaa i denne Henseende vilde kunne præstere det Fornødne.

Jeg ankom til Celle om Aftenen den 26de Juli og opsøgte næste Dag det derværende Gymnasium, men fik høre, at begge Byens høiere Skoler var lukkede og først igjen vilde blive aabnede i Midten af August, og at Lærerne var bortreiste. En Dr. Seebäck, Oberlehrer ved Gymnasiet, som var tilbage i Byen, og til hvem jeg henvendte mig med Anmodning om sproglig Assistance, bad sig undskyldt: han maatte bruge Ferierne til at bringe sine Nerver i Orden. Under disse Omstændigheder maatte jeg prise mig lykkelig ved at erfare, at der i Celle er flere Pensioner for Fremmede, som vil lægge sig efter det tyske Sprog, deriblandt en hos Fräulein M. Claudi, fornemmelig for Nordmænd. Fräul. Claudi blev mig af Norske i Pensionen varmt anbefalet som en særdeles kyndig og øvet Lærer i Tysk. Hun har et Navn i literære Kredse; jeg saa selv et Brev, hun havde modtaget fra en af vore første Digtere, med hvem hun, der forstaar Norsk og med Interesse læser norske Digteres Værker ogsaa i Originalsproget, stod i Underhandling om at oversætte en af hans Bøger paa Tysk. — Ved at begive mig i en saadan Pension, hvor man blot taler Landets Sprog, kunde jeg da tillige have den bedst mulige Anledning til daglig at høre dette tale og selv øve mig heri.

Ved et Ophold af knapt 2 Maaneder var det nødvendigt for mig at begrænse min Opgave. En god Udtale maatte, som før anført, blive en Hovedsag, Noget, jeg særlig burde lægge mig efter.

Af de tre nyere Sprog, som læres i vore Skoler, er Tysk vistnok i den her omhandlede Henseende

uden Sammenligning det letteste. Men netop denne Lethed har uidentvivilt altfor meget fristet til en uberettiget Overseen og Skjødesløshed. En saavidt mulig god og smuk Udtale er for det første en Fordring, som nødvendig bør opgives ved et levende Sprog, hvor man har Folkets egen Dom for, hvad der i denne Sag er det Rette og Sande. Af særlig Vigtighed allerede paa Skolen er selvfølgelig en smuk Udtale ved Oplæsningen af Poesi, som uden en saadan vil tabe sin Duft og Tiltrækning. Men hertil kommer, at den rigtige Udtale ligefrem kan være af praktisk Betydning. I vore Samfærdselens Dage, da man ikke længer er saagodtsom indskrænket til at læse Tysk, men Eleverne selv — i Skoleaarene eller senere — ofte kan faa Anvendelse for sin Smule Talefærdighed, vil det snart mærkes, at man, trods Dialektforskjellen hos Tyskerne selv, forstaaer og forstaaes bedre, jo rigtigere man udtaler Sproget.

Jeg tror, at selv den Lærer, som mener at have adskilligt Kjendskab til det levende tyske Tungemaal, ved at komme til Udlandet vil gjøre overraskende Opdagelser paa dette Gebet, baade hvad Kvantitet og Betoning angaar. Saa er ialfald min Erfaring. De er saa overraskende, fordi man med Sproglægtskabet for Øie ikke venter dem (aufmerksam, sml. opmærksom, merkwürdig, hvor Tonen ligger som i Svensk), eller har draget falske Analogislutninger (Hochzeit med kort, aabent o — men Hochmuth med langt, lukket osv.), eller fordi man aldrig har lært anderledes (Urtheil, Dom med kort u, i Udtalen forskjellig fra Urtheil, Grundbestanddel — nun (langt u), ikke, som vistnok mange Lærere docerer, med kort osv.) Selv om man hjemme har gode Lexica, som behandler ogsaa denne Side af Sproget, er man dermed ikke hjulpen. Dels aner man, som sagt, ingen Fare og raad-

spørger af den Grund ikke Lexicon, dels kan selvfølgelig den bedste Ordbog som Weigands*) ikke erstatte den menneskelige Tunge som Lærer. Jeg har faaet samlet ikke saa ganske faa Ord, hvis rette Udtale før var mig fremmed.

Et Bogstav, der altid havde voldt mig selv som Lærer Bryderi, fordi jeg vidste, at Tyskerne selv udtaler det forskjelligt og altid saaledes, at Praxis kommer i nogen Strid med den i vore Lærebøger opstillede Theori, og som jeg af den Grund specielt søgte at faa Rede paa, var Bogstavet **g** i Indlyden. Angaaende Udlyden indeholder Løkkes Grammatik det Fornødne; Praxis staar her omtrent fast, og, hvad Anlyden angaar, gik jeg ud fra, at Tyskerne selv anser Udtalen her af **g** som **j** (jut for gut) for ligefrem falsk. — I dette Punkt finder ogsaa i Celle nogen Vaklen Sted, som idethele dette Bogstav er den tyske Tunges enfant terrible. Ikke at tale om saadanne Udskeielser som den, at en (berlinsk født) Lærer ved Gymnasiet — rigtignok udenfor Skolen — kom med **j**-Lyd foran det brede, aabne **a** («Abjangseksamen»), saa vexler Udtale som **g** og **j** eller **ch** i Indlyden; den vakler tildels i Anlyden med mellem **g** og **j**, selv i det høiere Foredrag, t. Ex. fra Prædikestolen, alt efter den Enkeltes naturlige Disposition eller Smag. Selve de tyske Lærebøger giver her intet fast Holde-

*) Undertiden kan der være en paafaldende Uoverensstemmelse mellem Lex. og, hvad der synes at maatte betegnes som det faktiske Forhold. Lexica — Weigands og Sanders's mindre (jeg saa ikke efter i det større) — opfører t. Ex. Ordet Glas med langt **a**, saaledes som det nok ogsaa er Skik og Brug at udtale herhjemme. Men i Celle sagde Skolernes Lærere mig, at den aldeles overveiende Del af Tyskland udtaler Ordet kort i Nom. og Akk. Sing. og altsaa deklinerer saaledes: Glas (kort **a**), Glases, Glase (langt **a**), Glas (kort **a**). Realschuldirektor Franke i Celle stemplede endog Udtalen Glas (langt **a**) ligefrem som falsk.

punkt. Medens Høyse i sin Grammatik saaledes overalt vil have **g**-Lyd i Anlyden, anser Andre*) i visse Tilfælde **j**-Lyd for berettiget. Da det imidlertid for en Lærer gjælder at tage bestemt Parti ogsaa i Udtalespørgsmaal, saa henvendte jeg mig i denne Sag til Dir. Franke, der selv forekom mig at tale et særdeles smukt og klart Tysk og desuden som Skolebestyrer maatte kunne give den allerbedste Retledning, og fik af ham den Regel: altid at udtale **g** i Anlyden som **g** og ligesaa bestandig i Indlyden, undtagen foran **t**-Lyd, altsaa **t**. Ex. saaledes: folgen, fol**ch**te, gefol**ch**t (her naturligvis blødt **ch**), fordi, ræsonnerede han, man ellers maatte sige folk**te**, gefol**kt** — en Anvisning, som jeg siden den Tid i Praxis har fulgt og fremdeles agter at følge.

En anden Særegenhed ved den tyske Udtale er Udtalen af **s** foran Vokal: so, reisen. Løkke siger i sin Grammatik meget rigtig: «udtales med en susede Lyd, blødere end det norske **s**.» Men de Færreste agter maaske herpaa, og det er heller ikke saa let at faa denne Lyd ind i Øre og paa Tunge, hvis man ikke en Stund har levet mellem Tyskere. Det er en ikke saa lidet udpræget Lyd, som bidrager Sit til at give Tysken den rette Klangfarve. Den staar, saavidt jeg ved, fast hos alle dannede Tyskere trods al Dialektforskjel forøvrigt, og dens Mangel hos den Fremmede bliver af dem strax bemærket. Har man først tilegnet sig denne Lyd, falder den noksaa let og naturlig, ligesom Erfaring allerede har lært mig, at

*) Saaledes vil Roderich Benedix: Der mündliche Vortrag I, § 72 have gegeben, gekomnt udtalt som jegeben, jekomnt, «da to paa hinanden følgende haarde (anslagende) Ganelyd ikke klinger godt.» Jeg hørte, saavidt jeg erindrer, ogsaa udenfor dette Tilfælde **g** i Augmentet **ge** udtalt som **j**, selv fra Prædikestolen, medens Andre igjen her overalt udtalte **g**.

den barnlige Tunge paa Skolen meget let og snart vænner sig til samme. Jeg har nemlig, uden dog at øve nogensomhelst Tvang, begyndt at indføre denne Udtale af **s** hos mine Elever. Thi jeg ved ikke, hvorfor man skal formene dem det Sande i dette Punkt; det vil desuden altid vække forhøiet Interesse ialfald hos de mere begavede Disciple, naar de føler, at de kommer det levende Sprog nærmere; der bliver Nok at slaa af paa alligevel.

Et omstridt Punkt i den tyske Udtale er den rette Udtale af **sp** og **st** i Anlyden. I Celle udtales det rent. Jeg hørte kun en enkelt geistlig Taler, der rigtignok var meget rost for sit smukke Foredrag, med stor Salvelse sige **scht** — og **schp** —. Efter Dir. Franke bør det lyde rent, skjønt han indrømmede, at den anden Udtale bruges ved Hofferne og lyder fra Scenen. Efter Gelbe (deutsche Sprachlehre für höhere Lehranstalten sowie zum Selbststudium) er Udtalen **scht** — og **schp** — den konsekventeste, historisk taget; Udtalen **st** — og **sp** — karakteriseres af ham som «Ziererei.»

Som et levende Sprog optræder Cellesproget foruden som et Slags Normaldialekt, hvorom Mere nedenfor, naturligen ogsaa som Idiom med sine Særegenheder ogsaa paa Udtalens Omraade. Saaledes udtales udlydende **ng** i Celle temmelig almindelig som **nk**, en Udtale, jeg hørte forsvare endogsaa af en Lærer. Hvorvidt og i Tilfælde hvor langt denne Udtale strækker sig udenfor denne By, er mig ubekjendt. En anden, mindre korrekt, Udtale, som man kan høre ogsaa i Celle, er den af langt, lukket **o** som kort, aabent **aa**, t. Ex. af Ordet Lob. Men i det Hele taget lyder Sproget her smukt og rent. Man overraskes ved at høre, hvor smukt ofte selv den mindre Dannede taler. Cellenserne er sig ogsaa dette Fortrin,

hvilket de som et mindre Samfund*) — Celle har ca. 20,000 Indbyggere — formentlig har lettere for at bevare, fuldt bevidste og taler gjerne herom, ligesom Tyskerne selv erkjender, at Udtalen i Celle er den reneste. Dir. Franke fortalte mig engang, at han paa en Reise i Tyskland var bleven mødt med den Kompliment: «Jeg kan høre, De er en Cellenser!» I Udtalen havde jeg da god Anledning til at øve mig saavel hjemme i Pensionen, hvor jeg lod Fräul. Claudi læse for mig og med hende gjennemgik Udtalen efter Løkkes Grammatik, som udenfor samme; da Skolerne begyndte, søgte jeg naturligen at drage Nytte af dem ogsaa i denne Henseende. I sin største Renhed og med en for Øret velgjørende Lydrethed klinger Sproget fra «die Kanzel» og «die Bühne», og jeg havde god Anledning til at høre det fra begge disse Steder. Den, som hører det her, vil nok kunne sympathisere med Tyskerne, naar de taler om sit «skjønne, rige Sprog.» Saavidt om Udtalen.

Det tyske Sprog er som Udtryk for et af de første og mægtigste Kulturfolks Tankeliv rigere end vort eget. Tysklæreren herhjemme har ofte nok følt denne Rigdom, men ikke altid kunnet finde sig tilrette i den; den har for ham ofte i bogstavelig Forstand været en «embarras de richesse.» Han har ikke til enhver Tid med Sikkerhed vidst, hvilket Synonym han skulde vælge. Han kan fremdeles have seet flere Ord tilsyneladende brugte om hinanden og ønsker nu at faa Vished for, hvorvidt dette virkelig er saa, eller, om de forskjellige Ord og Udtryk repræsenterer for-

*) I Staden Hannover skal Udtalen ikke være saa ren. Hannoveranerne siger saaledes ofte haben for haben, som det aabne, klare **a** idethele er et svagt Punkt hos Tyskerne, hos hvem jeg selv hørte det svinge mellem det platt. **aa** og det hannov. **ii**.

skjellige Afskygninger af Tanken, eller endelig, om visse Udtryk, t. Ex. nicht müssen for n. dürfen eller n. sollen, er at opfatte som blot og bar Soloecisme, eller, hvorledes det egentlig hænger sammen hermed. Grammatikalske Spørgsmaal kan have paa-trængt sig. Han kan ønske at faa nøiere bestemt Et og Andet, som Lærebøgerne kun omtaler i sin Almindelighed, t. Ex. hvorvidt Sløifningen af e i Dativ af de stærke Substantiver er saa lidet regelbunden, som det for ham har seet ud til, eller afgjøres af eufoniske Hensyn, og i saa Fald, hvorvidt dette yderligere kan fastsættes ved Regler.*) Ligesaa med en for es i Genitiv af Adjektivernes stærke Deklination. Fremdeles kan han ville have lidt nærmere Besked om den nyere Puttkamerske Retskrivning.***) Eller det kan være syntaktiske Spørgsmaal, han gjerne vil have besvarede, t. Ex. hvorledes den ikke

*) Om dette Punkt giver Heyse adskillig Oplysning, medens Gelbe (I 66) ganske ialmindelighed udtaler sig i konservativ Retning.

**) «Regeln und Wörterverzeichnis für die deutsche Rechtschreibung zum Gebrauch in den preussischen Schulen. Herausgegeben im Auftrage des Königlichen Ministeriums der geistlichen, Unterrichts- und Medicinal-Angelegenheiten» (Berlin 1880). Den maa betegnes som meget konservativ, idet saavel Vokalfor-dobling (aa, ee, oo) som det understøttende e (gieb) i Regelen er beholdt. Ligesaa bliver «das Dehnungs-h» kun opgivet i visse Tilfælde. Der skrives som før: Fehlen, Fahrt, Ruhm, Bühne — Thal, thun; derimod: Tier, Teil, — tum (Endelsen), Glut, raten o. s. v. Af Enkeltheder og mindre væsentlige Ting kan mærkes: deuchte for dächte, tot (Adj., men Tod, Subst.) sämtlich m. m. — og lidet Begyndelsesbogstav i morgens osv. (derimod des Morgens), zu stande kommen og lign. — Stavelse-delingen er paafaldende forskjellig. Saalænge de hos os brugelige Lærebøger i Tysk følger den gamle Retskrivning, kan der imidlertid ikke blive Tale om at forandre denne i vore Skoler, saameget mindre, som den nye ingeniunde synes ubetinget populær og fastslaaet i Tyskland selv.

sjelden forekommende adverbiale Form af det tyske Superlativ, hvor vi selv har og skulde vente at finde den prædikativ-adjektiviske (am besten*) for der beste), er at forklare, om den kan bringes ind under visse Regler eller nærmest er at opfatte som «nachlässig.» Dette og Andet har været Spørgsmaal, som i Aarenes Løb har ophobet sig og altid mere høilydt krævet Svar, men som jeg, fordi ingen eller utilstrækkelig Oplysning var at faa herhjemme, har maattet lade staa aabne, indtil jeg engang kunde faa komme til Udlandet og tale med Tyskere om Sagen. Saadanne Spørgsmaal og andre, som Lektüre eller den daglige «Verkehr» fremkaldte, bragte jeg da med til de Sprog-timer, jeg tog hos Fräul. Claudi. Da jeg havde lært Skolens Lærere at kjende, fik jeg yderligere Assistance hos en af dem, Dr. Ehrhorn ved Realskolen.

*) Angaaende dette Punkt maatte jeg længe spørge mig frem. Tyskerne har dette som andre sproglige Fænomener «im Gefühl», har, naar de ei er Filologer af Fag, tænkt Lidet eller Intet derover og har altsaa heller ikke saa let for at præcisere en Regel. Dir. Franke, hvem jeg ved Dissents mellem mine egentlige Lærere oftere valgte til Opmand og idethele tyede til ved mere udviklede Spørgsmaal — som angaaende Præp. **an**, **zu**, **nach** i Betydningen til i visse Tilfælde, hvor Tyskerne selv kan være besynderlig uenige — oplyste mig endelig om, at den nævnte Konstruktion kan have forskjellig Oprindelse, og paa-viste dette ved Exempler. Den grunder sig hyppig paa en, som det synes mig, stundom temmelig vidt dreven constr. ad sensum. Han kunde, sagde han, godt spørge en Klasse, hvor man havde støiet, saaledes: «Wer von Euch ist am lautesten gewesen?» Idethele har efter hans Udsagn Tyskerne en For-kjærlighed for denne Konstruktion, Noget, jeg senere har faaet yderligere bekræftet ved selve Literaturen — Gelbe finder I, 96 et Udtryk som «Mein Vater ist am ältesten» «entschuldbar.» Anderledes Heyse (deutsche Schulgram. 1878, S. 254), som ud-trykkelig reserverer den adverb. Form for det ogsaa i vore Lære-bøger omtalte Tilfælde: en Gjenstands Sammenligning med sig selv. -

I Fortalen til den ældste Udgave af sine tyske Stiløvelser for Middelskolen siger Overlærer D. F. Knudsen, at hans Bog trods de givne Oplysninger «paa ethvert Punkt fordrer en velvillig Lærers kyndige Veiledning.» Denne Dom vil antagelig Hr. Knudsen, skjønt vistnok det i den senere Tid indførte Kapers Lexicon giver megen Hjælp angaaende Udtrykket, i sin Helhed lade gjælde ogsaa for de følgende Udgaver, saameget mere, som disse indeholder mere og tildels sværere og med ingen Oplysninger ledsaget Stof. Ial-fald maa jeg bekjende om mig selv, at jeg ved ikke saa ganske faa Steder har følt mig usikker. En Lærer vil desuden gjerne kunne afgjøre, hvorvidt mere end blot eet Ord, een Udtryksmaade kan bruges, idet-hele staa over Bogen. Med dette for Øie benyttede jeg den gode Anledning og gennemgik vel Halvpar-ten af Udgaven af 1877 med Fräul. Claudi; saa ofte jeg følte Trang dertil, konfererede jeg med Dr. Ehrhorn.

Gjennem Sprogtimerne, i hvilke der kun taltes Tysk, og den daglige Omgang hjemme og ude, navnlig med Lærerne, udvidedes naturligen Kjendskabet til Sprogets, navnlig det daglige Omgangssprogs, Fraseologi. Den Talefærdighed, som paa denne Maade er bleven vunden, vil da ogsaa komme Læ- ren som saadan tilgode og bedre sætte mig istand til ved Tid og Leilighed at meddele Eleverne af det, jeg selv kan, og derved lægge noget til den Dygtighed, som de navnlig gennem Stiløvelsernes Exempler i denne Henseende allerede maatte have erhvervet sig. Bevidstheden om nogen, den være nok saa liden, Færdighed i at tale Sproget gjør dette i prægnant Betydning levende for Eleverne og giver Faget en forhøiet Interesse.

I det allerede Anførte ligger formentlig, hvilket

Udbytte min Reise har givet ligeoverfor Hovedformaalet: at udvide Kjendskabet til det tyske Sprog. Jeg ved ikke at give min egen Følelse af Sagen et bedre Udtryk end ved at sige, at der siden min Hjemkomst knapt er gaaet en eneste tysk Time paa Skolen hen, uden at jeg, snart ved dette, snart ved hint, har sporet Nytte af mit Ophold i Tyskland. Var end Tiden, i hvilken jeg kunde forfølge mit Maal, kort ligeoverfor Opgaven: ikke saa ganske lidet er, tør jeg tro, allerede vundet, Synskredsen er bleven udvidet, Blikket opmærksomt, og en Impuls given til at arbeide videre. Ved min Afreise fra Tyskland modtog jeg af mine Lærere det Løfte, at de, saa ofte jeg selv ønskede det, gennem Brevvexling vilde fortsætte det begyndte Arbeide, et Tilsagn, jeg allerede har benyttet mig af og fremdeles tænker at føre mig til Nytte.

Jeg skal endnu kun tilføie, at man i selve Udlandet har den letteste Adgang til at stifte Bekjendtskab med og vælge mellem sproglige Hjælpemidler. Jeg har i det foregaaende havt Anledning til at nævne et Par saadanne og skal foruden disse her kun anføre 2: «Eberhards synonymisches Handwörterbuch der deutschen Sprache, dreizehnte Auflage» og «Wörterbuch der Hauptschwierigkeiten in der deutschen Sprache» af Prof. Dan. Sanders, grosze Ausgabe.»

Fra Skolerne i Celle.

Den 15de August begyndte de to høiere Skoler i Celle atter sin Virksomhed: Gymnasiet med Director Dr. Ebeling, og Realskolen — Realschule erster Ordnung — med Dir. Prof. Franke. Jeg blev forestillet for disse Herrer og fremførte mit Ønske om at maatte bivaane Undervisningen paa de

respektive Skoler. Før mig havde nogle Svensker hospiteret der, men ingen Nordmand. Norge var ogsaa, efter hvad jeg siden erfarede, for flere af Lærerne i nedslaaende Grad et terra incognita, i hvis Mørke kun Navne som Joh. Storm, S. Bugge og Bjørnson*) og Begivenheder som Gogstadfundet lyste op. Begge Bestyrere imødekom mit Ønske med megen Beredvilighed, og jeg kan idethele ikke noksom rose den Velvilje, som de viste ligeoverfor mine Interesser, ved at gjøre mig Meddelelser, laane mig Bøger osv. Jeg fik Skolernes Timetabeller og kunde nu efter Hjertens Lyst gaa ud og ind i Timerne, en Tilladelse, som jeg benyttede mig af, saameget min Tid tillod.

Det var Formiddags- og Eftermiddags-skole undtagen Onsdag og Lørdag, da Eftermiddagen var fri. Man holdt paa Undervisningstidens Tvedeling, skjønt man erkjendte, at Eleverne om Eftermiddagen, ialfald i 1ste Time, kunde vise sig mindre disponerede. Undervisningstiden var fra 8—12 (paa Gymnasiet i Begyndelsen fra 7—11, for Varmens Skyld) og 2, 10—4 (ingen Time var over 50 Min.), foruden Sang og Gymnastik (Turnen). Paa Realskolen saa jeg engang de Ældre turne 7—8 om Morgen; ellers var Tiden 4—6.

Ved Timetabellerne var 2 Ting mig strax paafaldende. Den ene var, at Ugens 6 Dage var delte i 3 Par, saaledes at Mandag og Torsdag, Tirsdag og Fredag, Onsdag og Lørdag var slaaede sammen, saa at de, saavidt mulig, havde de samme Fag, selvfølgelig for at faa disses Timer fordelte med lige Mellemrum.

Det Andet, som vakte min Opmærksomhed, var,

*) Det var mig interessant at se et Stykke af «Fallitten» — jeg tror her kaldet «Fallissement» — indtaget i en tysk Læsebog, der ogsaa indeholdt Oversættelser fra fremmede Sprog.

at Faglærersystemet for flere Fags Vedkommende syntes usædvanlig lidet anvendt. Saaledes havde man i Realskolen, hvor VI—I var delt i 7 Klasser, svarende til Middelskole og Gymnasium hos os, i Religion 5 forskellige Lærere (hvoraf kun 1 var Seminarist), i Modersmaalet ikke færre end 7, i Latin 4. I Gymnasiet, hvor VI—I var delt i 8 Klasser, var der i Religion 4, i Modersmaalet 6, i Latin 7, i Græsk (IV—I, 6 Klasser) 6 forskellige Lærere. Forholdet var mig især paafaldende i Religion, skjønt jeg vistnok ikke var uforberedt paa at finde dette Fag anvist en noget anden Stilling end hos os. En af Lærerne, for hvem jeg udtalte min Forundring, betegnede det ogsaa ligefrem som en «Übelstand», at dette Fag skulde have saamange Lærere (der selvfølgelig ikke alle kunde være, hvad vi kalder Theologer), og mente, at man heraf ikke kunde vente sig andet end skadelige Følger. Men i Modsætning hertil maa jeg tilstaa, at det var godt for mig siden at blive Vidne til den Agtelse, Religionen vistnes ved selve Undervisningen. Ikke blot begyndte i Realskolen — og jeg formoder ogsaa ved Gymnasiet — hver Dag i hver enkelt Klasse med en liden Andagt (Oplæsning af en Salme eller Fremsigelsen af en Bøn af Lærer eller Elev); men den Aand, som gik igjennem selve Undervisningen, saavidt jeg havde Anledning til at iagttagte den, voldte paa intet Punkt Anstød, tvertimod. Jeg læste Besvarelser i Modersmaalet med ligefrem religiøs Afslutning, uden at Opgaven med Nødvendighed fordrede en saadan, og ved Gjennemgaaelsen af alvorlige Digte blev Sagen taget alvorlig, ligesom Undervisningen i en Religionstime ingenlunde forstyrrede det gode Indtryk, jeg før havde modtaget. Heller ikke oplevede jeg i den private Omgang med Lærerne Noget, som pegede i modsat Retning.

Man skulde tro, at disse mange Lærere inden de enkelte Fag absolut maatte virke hemmende og forstyrrende. I det Fag, som vel, ialfald i en Del af sit Indhold, næst Religion maa siges mindst at ligge for Alle, Modersmaalet, troede jeg ogsaa for et enkelt Punkts Vedkommende at se Bevis herpaa. Thi en saa jagende hurtig Deklamation som den, jeg i flere, langtfra i alle, Klasser fik høre, kunde i mine Tanker blot forklares af vedkommende Lærers Mangel paa æsthetisk Skjøn eller Følelse.

Men naar jeg bortser herfra, var alt det, jeg saa, vel skikket til at give mig de allergunstigste Tanker ikke blot om den enkelte Lærers Dygtighed, men ogsaa om selve Skolen, om det end vistnok forbliver ubestrideligt, at mange Lærere i det enkelte Fag let kan blive for mange. Hvad Lærernes personlige Dygtighed angaar, kan man, efter hvad man ved om det tyske Skolevæsen, nok være rolig for, at ingen Lærer faar et Fag, uden at det er godtgjort, at han magter samme. I alle de Fag, hvori jeg hospiterte, og jeg hørte, om end for adskilliges Vedkommende ganske kort, paa de fleste, fik jeg det aldeles bestemte Indtryk heraf, fra de laveste Trin til de højeste, hvor jeg var Vidne til, at en indgaaende videnskabelig Behandling blev Faget tildel. Det var i Undervisningen i Modersmaalet i Gymnasiet, i Obersecunda (1ste Gymn. Klasse hos os), hvor Lærernes Forklaring angaaende Poesiens Arter og dernæst i Anledning af, at Eleverne skulde begynde paa et nyt Slags Opgaver, forekom mig mere at ligne Foredrag for Studenter.

Men selv om hver enkelt Lærer er i Besiddelse af den ønskelige Fagdygtighed, skulde det synes uundgaaeligt, at et saadant hyppigt Lærerskifte inden de enkelte Fag bryder Kontinuiteten, og saa vilde det

vel hos os i Regelen gaa. Men her møder os to Omstændigheder, som i ganske væsentlig Grad formindsker denne Fare og slutter Kjæden. Den ene er ganske vist Lærernes forudgaaende pædagogiske Uddannelse, en saadan, som jo staar paa Dagsordenen herbjemme. Den anden er den aldeles fortrinlige Planmæssighed og Orden, som er disse Skolers fornemste Styrke og binder det hele sammen til én levende Organisme. Jeg hospiterede som sagt i mange Fag; men intetsteds svigtede den ledende Tanke, overalt raadede den samme rationelle Methode. Jeg ved ikke at have seet et mere slaaende Bevis for, hvad Methoden allerede paa et tidligt Trin kan præstere, end da jeg engang hørte paa Undervisningen i Græsk i Untertertia. Da jeg for Læreren udtalte min Forundring over, hvor hjemme Eleverne allerede nu i Græskens andet Aar var i sin Homer, i Skansion, i Oversættelse, og med hvilket Liv det Hele gik for sig, idet de ved den til Overmaal livlige Oprækning af Hænderne vilde vise sin Forstaaen af dette og hint, fortalte Læreren mig, at de allerede i IV, hvor Græsken begynder, ved Hjælp af en dertil særlig indrettet Lærebog tager fat paa Homer efter en saa kort Tid, at jeg her ikke tør nedskrive den af Frygt for herom at have noteret feil, skjønt jeg gjorde min Optegnelse umiddelbart efter den givne Forklaring. Vedkommende Lærer lovede senere at vise mig denne Lærebog; men jeg fik desværre ikke Tid til at tænke mere derpaa.

Alt forekom mig overtænkt, færdigt, bestemt — til den mindste Detail. Og med det skarpeste praktiske Blik. Jeg skal anføre et Par Exempler. Man ved, hvilke Fordringer der i Tyskland stilles i de gamle klassiske Sprog, og hvor vidt man bringer det i disse, Noget, hvortil jeg

senere skal vende tilbage.*) Men ved Siden heraf var Øiet aabent for, hvorvidt dette eller hint ligger indenfor Skolens Grænser. Saaledes fortalte Dir. Ebeling mig, at han ikke læste Demosthenes paa Skolen, fordi han fandt ham for svær — sat sapienti! — Jeg skal anføre et andet Træk, fra Sangens Stilling i Skolen. I VII, hvor de havde Afskrift, reiste mod Slutningen af Timen engang til min Overraskelse de Smaa sig paa Lærerens Eins! og afsang derpaa staaende en Del enstemmige Sange, kvikt og pent. Læreren forklarede, at i «die Vorschule» Sangen kun havde bestemte Timer 2 Gange om Ugen, saaledes at der hver af disse Dage synges $\frac{1}{4}$ Time, der trækkes fra Timen i Naturhistorien. Udenfor disse Dage kan man, sagde han, synge, 1) naar man er færdig med Pensum, som nu idag, eller 2) naar Børnene, som om Sommeren, er slappe af sig.

Til Slutning et Par Træk fra Undervisningen i Modersmaalet. Da Dir. Franke engang meddelte mig, i hvilken Orden de skriftlige Arbejder**) i Mo-

*) Det kan i denne Forbindelse maaske have sin Interesse, at Dir. Franke med Opmærksomhed hørte paa, hvad jeg fortalte om Latinens Stilling i vore Skoler, at dette Fag hos os først begynder med det fyldte 12te Aar. Han fandt denne Ordning bedre og udtalte det Ønske, at det engang maatte komme dertil ogsaa i de tyske Skoler.

- **) 1. Abschrift.
 2. Diktat.
 3. Wiedererzählung.
 4. Verwandlung in Prosa.
 5. Beschreibung.
 6. Arbeiten mit Anschluss an die Lektüre.
 7. Philosoph. oder historisches.

Primærnes Stof.

I.

Histor. Thema mit Unterabtheil.:

a. Ursache: z. B. des 30jähr. Kriegs.

dersmaalet skrider frem i Realskolen, tilføiede han, at han ikke gav Eleverne historiske Karakteristikker, som han ansaa for at være altfor vanskelige. De Opgaver i Modersmaalet, som man viste mig, var for en stor Del «Anschluss an die Lektüre.»

Frømfør Alt maa jeg her nævne det klare Syn for, at Elevernes Aand er en tabula rasa, som først skal beskrives. Deraf i Modersmaalet de Foredrag, som gaar forud for hver ny Stileart, og som efter Lærernes eget Opgivende kan være «stundenlange» — jeg hørte selv paa Begyndelsen af et saadant — naar det kommer til de mere ræsonnerende Stile, hvor først species i sig selv behandles og dernæst fuldstændig belyses ved Exempler, ligesom Hjælp gives ved de første Opgaver, som derpaa forelægges Eleverne.*)

Modersmaalet var idethele det Fag, jeg ofrede den meste Tid, og hvor jeg derfor havde den bedste Anledning til personlig at forvise mig om saavel Systemets Gjennemførelse som dets Fortrinlighed. Allerede tilsyneladende saa simple Ting som Læsning paa det laveste Trin, Afskrift og Diktat havde sin

- b. Wirkungen: z. B. der Kreuzzüge.
- c. Histor. Parallel.: zwei Könige.
- d. Charakteristik, s. oben.

II.

Behandlung von Aussprüchen:

- a. Sprichwörter.
- b. Bibel- und Dichterworte.
- c. Aussprüche berühmter Staatsmänner.

III.

Begriffenentwickelungen.

*) Lærerens Forklaring om Fremgangsmaaden: «war die erste Chrie. Darum wurde die Art genau besprochen und dann durch mehrere Themata praktisch erläutert, und dann eins von diesen besprochenen Them. zum Aufsatz gegeben.»

faste, regelbundne Methode. Jeg skal fortælle om en Time i Læsning. Efterat de Enkelte havde læst, reiste Eleverne sig paa Eins! og Korklæsning begyndte, saaledes at Alle maatte læse det Samme høit og med tydelig Stavelsesdeling og med Fremhævelse af Endelserne («for at holdes til at se paa Formerne.») Læreren passede nøie paa, at Alle læste, som han overhovedet ogsaa under Læsningen var aktiv, gik om og rettede paa Et og Andet: aufzeigen! (det er: følg med med Fingeren!) gerade sitzen! o. s. v. Hensigten med Korklæsningen var da, at Alle — der var 46 i Klassen — skulde faa læse Noget. Og «laut» maader læses. Saa maatte Eleverne tilslut fortælle Indholdet af det Læste. — I Afskrift gik det saaledes til. I første Halvaar »1) buchstabiert der Reihe nach — der Lehrer braucht die Namen nicht zu sagen — Einer ein jedes Wort, 2) dann Alle dasselbe im Chor, 3) niederschreiben.« I andet Halvaar «sagt Einer das Wort ohne Buchstabiren, und nun wird das Wort gleich geschrieben (Læreren Forklaring om Methoden.) Som Fordele derved blev anført: «1) Der Laut wird gehört. 2) Alles geht gleichmäsziger: Alle kommen gleich mit, schreiben dasselbe Pensum«. — I Diktat: Først blev et før skrevet Diktat gjennemgaaet saaledes: Eleverne fik sine rettede Bøger tilbage af Læreren; Læreren læste langsomt Texten op; enhver Gut, som havde en rettet Feil, maatte hvergang erkjende dette ved at række Haanden i Veiret, og paa denne Maade blev der talt om de enkelte Feil. Enhver Elev maatte skrive det galt skrevne Ord om igjen under Diktatet under Overskrift «Fehlerverserung», medens samtidig den flinkeste Elev stod foran Vægtavlen og der optegnede alle de Ord, mod hvilke man havde forsyndet sig. Derpaa begyndte et nyt Diktat. Læreren læste hvert enkelt Ord ganske lang-

somt op, og fordi Diktat begynder i denne Klasse, blev dernæst hvert enkelt Ord bogstaveret, ikke af Læreren, men af Gutterne selv efter Tur, saaledes som forklaret før under Afskrift, og kun ved Feiltagelser traadte Læreren hjælpende til. — Senere bruges Diktat direkte i Grammatikens Tjeneste, til Indøvelse af de enkelte Regler i den nye Orthografi. — Ogsaa «Übertragung von Poesi in Prosa» bliver, efter hvad vedkommende Lærer meddelte mig, — thi dette saa jeg ikke selv — paa det omhyggeligste forberedt: et Digt oplæses, og dets Indhold fortælles af Eleverne, hvorpaa Læreren paa Tavlen giver Fortællingen Form, hvilken Eleverne endnu maa gjentage, før de begynder paa Hjemmearbeidet. Paa denne Maade gaaes forsigtig frem fra det Lettere til det Sværere, idet Alt gjøres anskueligt og indlysende for Eleverne.

Jeg har før talt om den Hindring for Udviklingens jævne Fremadskriden, som kunde befrygtes at ligge i det hyppige Lærerskifte inden Fagene. Men jeg var selv engang Vidne til, hvorledes Læreren, da en ny Art af Stile i Modersmaalet skulde paabegyndes, gik tilbage til det, som Eleverne havde behandlet i den foregaaende Klasse, og dernæst bandt dette sammen med det, som nu skulde begynde.

Det bedst gennemtænkte og konsekventest gienemførte System vil imidlertid lidet nytte, hvis ikke Læreren sætter sin Personlighed ind og gyder Liv i Formen. Men dette skede paa disse Skoler i en Grad, som jeg maa tilstaa ligefrem vakte min Beundring. En saadan Energi fra Lærerens Side skal vistnok søge sit Sidestykke. Naar jeg saa disse Lærere

staa foran de svære, dybe Klasser*) og den hele Tid uafbrudt tale med høi Røst og holde dem i Aande ved raske Spørgsmaal, idethele ved en saa skarp Opfordring til at være med, at den forekom mig at udelukke enhver Mulighed for Uopmærksomhed, kunde jeg faa Indtrykket af en General, der førte sine Tropper i Ilden. Det umiskjendelige Præg af Tilvanthed, som hvilede over det Hele, afviste enhver Tanke om, at man opstrammede sig for Tilfældet, ligeoverfor den fremmede Tilhører.

Og medens Læreren saaledes var i fuld Aktivitet, naturligvis forskjellig efter Individualitet og Alder, men altid i uafbrudt Virksomhed, stilledes samtidig de største Fordringer til Elevernes Selvvirksomhed. De holdes fra det tidligste Trin til at give sin Tanke et fuldbaarent Udtryk. «Sprich im Satze!» lød det, stundom til Overdrivelse, naar Eleverne ikke svarede med hele Sætninger. Den Maade, hvorpaa ethvert oplæst Stof fra de laveste Klasser ex tempore maatte gjengives efter sit Indhold, medens høiere oppe Medeleverne ikke blot maatte sige sin Mening om et dem før ukjendt, nys afholdt mundtligt Foredrag, før Læreren fældede sin egen Dom, men tildels endogsaa søge at resumere Foredraget, bidrog ikke blot til Stoffets Gjennemarbeidelse og fuldstændige Udnyttelse, men selvfølgelig ogsaa til at holde alle deres Livs-

*) «Maximum soll bis III inclus. 40 sein, wird aber stets überschritten» er Lærerens egne Ord om dette Forhold, hvis Sandhed han for sin Klasses Vedkommende viste mig af en Protokol. Der havde nok kun engang været c. 40. Der havde engang været 60 Kvintaner; nu var der c. 50 i denne Klasse, som, saavidt jeg erindrer, var den talrigste, jeg saa. — Høiere oppe i Skolen er selvfølgelig Maximum lavere, uden at jeg herom kan nævne noget bestemt Tal; men saavel i Gymnasiet som i Realskolen var de høieste Klasser særdeles stærkt besatte.

aander vaagne. Til et ydre Bevis herpaa maatte de i de lavere Klasser række sine Hænder iveiret som Tegn paa Forstaaelse. Dette skede med en ofte ganske mærkelig Iver, og jeg saa det brugt paafaldende høit oppe, endnu i Obertertia (5te Middelklasse) i Realskolen. — I de høieste Klasser antog denne direkte Appel til Elevernes Medvirken ved Undervisningen Karakteren af rolig, majeutisk Methode.

Dette gjensidige, energiske Arbeide i Timen støttedes eller rettere muligjordes alene ved den ligefrem militære Disciplin, hvortil Eleverne vænnes fra neden af, og som fandt et betegnende Udtryk i de militære Tempos: eins! zwei! der bruges i de lavere Klasser, naar Eleverne skal reise sig op og sætte sig ned. Høiere oppe lød det: Setzt Euch! (i II og I bliver de siddende ved Lærerens Indtrædelse). — Den simpleste Ting, som at lukke Bøgerne igjen rask og samtidig, indøves, til det gaar; jeg saa selv paa dette. — At gaa ud i Timerne var i Regelen ikke tilladt; i alle de Timer, jeg tilbragte paa Skolen, hændte det kun engang, at en Gut bad derom, og først efter en dæmpet Underhandling med Læreren blev Tilladelsen givet.

Det hænger sammen med, at det er et Folk i Vaaben. Militarismen*) prægede ofte selve Undervisningen. Engang blev i en Time Begreberne Kaptein, Major o. s. v. bestemte, og da i III i Realskolen en Elev ikke havde fuld Rede paa, hvad et Regiment o. s. v. var, bekom dette ham ilde. Jeg hørte engang paa Undervisningen i Latin i en Mellemklasse

*) Et meget fornøieligt Udslag gav denne, da i «Vorschule» Gutterne engang skulde levere smaa Definitioner (Was ist ein Baum? o. s. v.), og saa en Gut paa Lærerens Spørgsmaal: Was ist ein Feind? ufortrødent svarede: «Die Franzosen.» «Sie denken immer daran» forklarede Læreren.

i samme Skole. De havde Cæsar (I. 25). Den militære Situation blev aftegnet paa Tavlen og ordentlig forklaret, medens Eleverne fulgte med ved Hjælp af smaa Karter. — Sedandagen, 2den September, er en Festdag paa Skolerne; der deklameres o. s. v. Men iaar skulde Keiseren paa denne Dag mønstre et Arme-korps i Nærheden, tæt ved Byen Hannover. Derfor gaves dennegang fri, og Skolerne, til hvilke jeg efter Opfordring sluttede mig, reiste in corpore derhen med et særskilt Jernbanetog for fra egne, reservede Pladse at se paa Stadsen.

* Dette stramme Væsen kunde synes ikke ubetinget at være det heldigste ligeoverfor Børn. Jeg saa selv, hvorledes det kan føre til Misbrug og i den enkelte Lærers Haand blive Barskhed, for ikke at sige noget Mere. Tyskerne selv indrømmer dette. Ja det kunde synes, som om hele denne faste Form i ren pædagogisk Henseende let maatte kunne virke indsnørende, ikke lade Individualiteten faa det nødvendige Spillerum. Dette er vistnok saa. Men naar Systemet bruges med Forstand, medfører det selvfølgelig de største Fordele. Læreren faar derved en færdig Ramme at virke i, og af Eleverne selv føles denne bestemte Orden udentvivi som et Gode: De ved, hvad de har at gjøre, og hvad der fordres af dem. Interessant var det mig ofte at se, hvorledes Alt ligesom gik af sig selv: Læreren gik ind — Børnene stod ved hans Indtrædelse, men satte sig paa Zwei! eller setzt Euch! ned — Læreren satte Maskinen (sit venia verbo) igang, og det Hele gik for sig, som jeg ovenfor S. 20 har skildret det.

Det er ganske mærkeligt, hvad der paa denne Maade, naar Alt iforveien er opgjort, og intet Sekund spildes, kan udrettes i en Time. Saaledes blev engang i VI (1ste Mid.klasse) i Realskolen, hvor Læ-

rerer rigtigt nok var en særdeles energisk Mand, Følgende «durchgenommen» i en og samme Time: 1) Diktat til Indøvelse af **g** eller **k** i Udlyden. 2) Deklamation, her smuk og langsom. 3) Læsebog med Gjenfortælling. 4) Mundtlig Grammatik. — Hvad der saaledes udrettes, optegnes ved Skoletimens Slutning af Læreren i en egen Protokol. Stundom kunde det nok synes at gaa lidt vel meget med Damp; jeg kunde selv faa Indtrykket heraf t. Ex., naar grammatikalsk Stof blev behandlet.

Det er maaske ikke uden Sammenhæng hermed, at, efter hvad man sagde mig, ialfald i Realskolen, hvor dog et særeget Moment*) kom til, de Allerfærreste findes modne til at gennemgaa Kursuset i den normale Tid.

Jeg fik vistnok Indtrykket af, at Skolen**) griber

*) Tilstrømningen af mere blandede Elementer for gjennem et kortere Kursus i den formentlig lettere Realskole, i Længde svarende til vort Middelskolekursus, foruden Adgang til visse Livsstillinger at opnaa «der militär. Schein», d. e. blive «Einjährige», slippe med eet (istedetfor 3) Aars Tjenestetid — hvilket dog ikke hindrer, at de i en Række af Aar kan blive indkaldte til Tjeneste. Saaledes saa jeg paa Sedandagen høist uventet en af Realskolens Lærere, Dr. Rössler, med Pikkelhuen paa fungere som Ordensværn. (Tilføjet her i Programmet.)

**) Skolen slap ikke Taget ligeoverfor de unge Mennesker, selv efterat de var færdige med den. Maturum (Ex. artium), hvorom Mere nedenfor, var ved de to Skoler lykkelig afsluttet den 15de Sept., og Russen samledes i den Anledning til «Kncipen» (Russelag) i et af Byens Hoteller. Dir. Ebeling spurgte mig, om jeg havde Lyst til at følge ham derhen, hvilket jeg naturligtvis havde. Ved vor Ankomst var Salen fuld af øldrikkende og cigarrøgende Rus med deres Venner — og et Par Lærere, som holdt Øie med dem. Dir. Ebeling og jeg blev snart bænkedede, og da et af de unge Mennesker i sin Frihedsglæde altfor kjærlig vilde nærme sig Ebeling, havde denne, selv den Dag og under en saadan Stemning, en saa stor Magt over ham, at han kun behøvede at sige: «Setzen Sie Sich ruhig hin!» for at se sin Opfordring efterkommet.

stærkt ind i Gutternes hele Tilværelse, saaledes ogsaa i deres private Forhold. Man fortalte mig flere Træk, som var betegnende i denne Henseende, saaledes, at de om Vinteren ikke maatte være ude efter et vist Klokkeslet. En Gut, som fulgte en til Byen kommen Onkels Indbydelse til en Kafé, blev straffet o. s. v. Naturligvis havde alt Saadant sin Grund; men det bliver alligevel at strække Skolens Myndighed temmelig vidt. Paa den anden Side indrømmes de høiere Klasser Adskilligt, som hos os, saavidt jeg ved, er ukjendt. I II. og I. tiltales de med «Sie», maa røge Cigar paa Gaden o. s. v. Efter den omtalte Mønstring paa Sedandagen slog Lærere og Disciple sig gemytlig sammen i en «Thiergarten», hvor Eleverne udbad sig og fik Lov til at drikke Lærerne til. Og ved Siden af de store Fordringer, som trods al Lettelse paa Skolen ganske vist stilles til Elevernes Hjemmearbejde — det var ganske ordentlige Digte og Foredrag, de havde at lære udenad —, saa jeg mere end en Aabenbarelse af omhyggelig Hensynstagen til Elevernes Vel. Mit Hovedindtryk var derfor, at der, trods den noget spartanske Opfatning af Individet, bestod et Hengivenhedsforhold mellem Lærere og Elever. Ligesaa fandt jeg — det var rigtignok umiddelbart efter Ferierne — at de gennemgaaende saa kraftige ud. Det er da ogsaa ganske rimeligt, at et Folk med Tyskernes Blik for og høie Standpunkt i Skolevæsenet har en levende Følelse for Betydningen af: mens sana in corpore sano og søger at lade Legemets Udvikling støtte Aandens.

Jeg saa flere Gange paa Turningen og skal fortælle om et Par Træk, fordi de i al sin Simpelhed forekommer mig karakteristiske for dette aldrig svigtende Rationelle; men jeg var jo ogsaa i Turnens Land. Det var mindre Gutter, som havde Øvelser.

Efterat Læreren ved et langt, prøvende Blik havde forvissat sig om Rækkens Snorlighed, begyndte de smaa Turnere at marschere fremad, idet de samtidig klappede i Hænderne og stampede med Foden; man sagde mig, det skede «des Taktes wegen.» Dernæst gav de hinanden Hænderne og gik 4 og 4, formodentlig for at lære at holde Linie. En anden Gang saa jeg paa de ældste Elevers Øvelser, 7—8 om Morgen. Efterat forskjellige Apparater, Heste o. s. v., var bragte ud af den store, med Turnvater Jahns Buste smykkede Turnhal, hvor selvfølgelig Alt var i den fortrinligste Orden, ligetil de Mærker: Pferd (eller Bock?) osv., som var malede paa Væggen for at anvise hver Ting sin rette Plads, og ud paa den rummelige Legeplads, tog Øvelserne sin Begyndelse dels herude, dels inde i selve Hallen. Det var nok ialt c. 80, som turnede; men disse 80 var inddelte i en hel Del mindre Partier, som turnede hvert under sin Forturner. Jeg saa dem her udføre en Øvelse, som jeg troede laa udenfor Skolerne og tilhørte virkelige Turnere, nemlig at hoppe over Hesten uden Hjælp af Hænderne, ligesom de skal kunne hoppe over 2 Heste efter Længden. Øvelserne udførtes med det Herredømme over Legemet, idetheletaget med den Lethed, som kun den omhyggelige og methodiske Trænering giver. (Sidste Punktum tilføiet i Programmet.)

Primanerne, hvoraf vel ogsaa mange var omkring 19 Aar*), saa ulige mere voxne ud end vor Rus. Talte man med dem, kunde man faa Indtrykket af en Modenhed, som vel sjelden naaes paa vore Skoler.

*) Efter en af Lærernes Opgivende var Abiturienternes Alder i Realskolen gennemsnitlig 19½—20 Aar, idet de Færreste skulde gaa Skolen igjennem i den normale Tid; i Gymn. mente han 18½—19½.

Til denne høiere Grad af Modenhed bidrager naturligvis ogsaa de klimatiske Forholde og det idetheletaget raskere pulserende Liv, ligesom vel ogsaa den ofte nok, t. Ex. i skriftlige Arbejder*), tilsynkommende Bevidsthed om at tilhøre den mægtige tyske Nation indeholder et stimulerende Element.

Det allerkræftigste Vidnesbyrd om det hele Skolesystems Fortrinlighed er da de Frugter, som endelig modnes. Jeg skal senere tale Mere herom og her kun sige et Par Ord om de selvstændige Arbejder i Modersmaalet — Stile og Foredrag; det er jo fornemmelig i disse, at Modenheden viser sig. Tager man nogle Hefter tyske «Aufsätze» for sig, vil man nok forundres saavel over Stilenes Længde, som over den Aandsudvikling, hvorom de vidner. Herved maa rigtignok den Omstændighed tages med i Betragtning, at de i de høiere Klasser har længere Tid (4—5 Uger) end hos os til hver Stil, Noget, som vi maaske bør lægge os paa Hjerte. Jeg afskrev et Par saadanne Stile, som vedkommende «Direktor» imidlertid ikke ønskede trykte. — Ligesaa med Foredragene. Der falder vistnok kun faa Foredrag paa hver Elev, allerede af den Grund, at ogsaa de høiere Klasser, hvor de egentlige Foredrag hører hjemme, er saa talrige; men saa er ogsaa disse Arbejder hele smaa Hefter. Jeg hørte engang i I (3die Gymn.klasse) i Realskolen paa et saadant ganske selvstændigt og fuldkommen frit Foredrag, der antagelig varede mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ Time, kanske nærmere det sidste, og skjønt jeg høilig tvivler paa, at et saadant Foredrag — jeg tænker her nærmest paa Indholdet — høres

*) Et Foredrag holdt i Obersekunda «ein Lebensbild des Kaisers Wilhelm» begyndte med de Ord: «Deutschland hat fast immer die hervorragendste Stellung unter den europäischen Staaten eingenommen.»

paa vore Skoler, fandt det ikke synderlig Naade for Lærerens, Dir. Frankes, Øine.

Der afholdtes Abituriensexamen (ex. art.) ved begge Skoler i den sidste Tid af mit Ophold i Celle. Jeg havde naturligvis Lyst til at bivaane denne Examenens mundtlige Del for, saavidt muligt, at forene de spredte Træk til eet samlet Billede og ytrede dette for Dir. Franke. Skjønt han mente, at «der Provinzialschulrath», som netop var ankommen fra Hannover i Anledning af den nævnte Examen, neppe vilde kunne tillade mig at bivaane denne, som endnu ingen Fremmed havde overværet, interesserede han sig for mit Ønske og opfordrede mig til dog at forsøge min Lykke hos Vedkommende. Jeg aflagde da Skoleraaden en Visit; men det gik, som Dir. Franke havde spaaet: han havde ingen «Befug» dertil; Examen var ikke offentlig. Senere traf jeg sammen med ham i en privat Kreds, hvor flere udtalte sig om denne Nægtelse og mente, at den lidet stemmede med det mig givne carte blanche ligeoverfor selve Undervisningen; men derved var nu Intet at gjøre.

Den 17de Sept. sagde jeg Skolerne Farvel. Da jeg sidste Gang var hos Dir. Ebeling, bad jeg ham opgive mig, hvilke de skriftlige Arbejder er ved Abituriensexamen, og dernæst, hvilke Opgaver de i et Par af disse Arbejder dennegang havde havt, og skal her anføre begge Dele:

De skriftlige Arbejder ved Gymnasiets Maturum er følgende:

- 1) Deutscher Aufsatz, hvortil de maa bruge 5—5 $\frac{1}{2}$ Time.
- 2) Lateinischer Aufsatz (selvstændig Udarbeidelse paa Latin) 5—5 $\frac{1}{2}$ —

- 3) Latein. exercitium (latinsk Stil) . . . 2 Timer.
 4) Griechisches exercit. (græsk Stil) . . . 2 —
 5) Französ. exercit. 3 —
 6) Mathemat. Arbeiten: 4 Aufgaben.

Ved den nys afholdte Examen havde de i Modersmaalet ved Gymnasiet havt følgende, blandt de tre, af Dir. Ebeling foreslaaede, af Skoleraaden valgte «Aufsatzthema»:

«Zeiten nationalen Aufschwungs sind meistens auch Zeiten sittlicher und religiöser Erhebung.»

«Für den Externen» (Privatisten) havde Skoleraaden valgt: «Ubi bene, ibi patria.»

«Der latein. Aufsatz» var for Skolens egne Elever:

«Num jure suam urbem Graeciae praecepticem dixerit Pericles» — for Privatisten: «Qvae fuerit aetate Periclis domi forisqve reipublicae Atheniensium facies, exponitur.»

Ved dette Arbejde maa de benytte lat.-tysk Lex., ikke tysk-lat.

Ved den latinske Stil maa ingen Hjælpe-midler benyttes.

Den græske Stilopgave saa jeg rask igjennem; den forekom mig omtrent som vor tyske Stil ved Middelskolens Afg.ex., saavel i Længde som Vanskelighed; «einige Wörter aufgeben, sonst nichts.» I en Time græsk Syntax i Obersecunda havde jeg tidligere personlig kunnet overbevise mig om, hvor hjemme de var i sin græske Grammatik.

Jeg optegner her med det Samme, hvad der i Græsk*) gjennemsnitlig læses i Gymnasiet:

- 1) Hele Homer, Iliaden + Odysseen.

*) Hvorneget der af alt dette er Gjenstand for kursorisk Læsning, ser jeg mig ikke istand til at opgive.

- 2) 2—3 Tragedier af Sophocles.
- 3) 3 Bøger Anabasis.
- 4) 2—3 Hellenica eller Memorabilia eller Lysias.
- 5) 2—3 Bøger af Herodot.
- 6) Plato: 2—3 Dialoger eller 2 Bøger Thukydid eller Demosthenes filipp. Taler.

Demosthenes finder Ebeling, som anført, for svær; af samme Grund læser han ei heller Thukydid.

Af latinske Forfattere læses ganske de samme som hos os, uden at jeg her kan nævne Kvantum, som vel staar i Forhold til det græske. Heller ikke kan jeg her sige, hvormeget der af disse Masser lægges op til Examen, eller, hvorledes idetheletaget den mundtlige Examen i disse Fag er ordnet. Men Elevernes Dygtighed og Modenhed fremgaar noksom af de skriftlige Opgavers Beskaffenhed.

Mine Spørgsmaal, om der gjøres græske Vers paa Skolen eller tales Latin i Timerne, besvaredes benægtende af Dir. Ebeling. Latinske prosodiske Øvelser*) kunde foretages, naar duelig Lærer havde.

For Realskolens Vedkommende kan jeg her kun notere, at de skriftlige Arbejder ved dens Abiturentexamen er følgende: 1) Deutscher Aufsatz. 2) Französ. do. 3) Engl. exercitium (eng. Stil) — oder 2—3 umgekehrt. 4) physikalische und kemische Aufgabe. 5) 4 mathemat. Aufgaben. I Aaret skal der nok ogsaa holdes franske og engelske Foredrag. — Om denne Skole skal jeg her tilføie, at jeg engang fik kaste et Blik paa, hvorledes man der driver Geografien. Jeg kom engang ind i Obertertia (5te Mid.kl.), mens de havde en Examen i Geografi

*) I Realskolen foretoges smaa Øvelser i Versifikation i Modersmaalet, jeg erindrer ikke, om med eller uden Rim.

og havde til Opgave at aftegne*) Alpesystemet orohydrografisk, efterat Læreren paa Vægtavlen havde trukket nogle Linier og bestemt enkelte Hovedpunkter. I Halvaaret havde de gennemgaaet: «Die 4 südlichen Halbinseln nach oro- und hydrografischen und politischen Verhältnissen. Das Alpensystem orohydrografisch. Faustzeichnungen an der Wandtafel oder auf Papier.» Og endnu Et: Gammeltysk (Mittelhochdeutsch) læstes som frit Fag ved denne Skole, og Eleverne forekom mig flinke deri; men Læreren mente at maatte slutte dermed af Mangel paa Tid.

Dette er, hvad jeg kan fortælle om mine Besøg paa Skolerne i Celle. Jeg havde ikke Tid til at stille nogensomhelst Sammenligning med andre Skoler, men tør vel gaa ud fra, at den her leverede Skizze i sine Hovedtræk betegner et almindeligt Forhold. Under denne Forudsætning vil jeg slutte med den Udtalelse, at jeg den 18de September forlod Celle og Tyskland med den største Respekt for Landets Skolevæsen og med mere end een gavnlig Impuls for mig selv som Lærer. Jeg begyndte at forstaa, hvormeget Sandt der er i det bekjendte Udsagn: «at det ikke saameget var det tyske Sværd, som de tyske Skoler, der vandt de mærkelige Seire i den sidste tysk-franske Krig.»

Aalesund den 31te Januar 1882.

Ærbødigst

M. J. Bugge.

*) Da jeg engang for Dir. Ebeling beklagede mig over, hvorlidet ofte selv den dannede Tysker kjendte til mit Fødeland, svarede han: «Det skal De ikke beklage Dem over. Jeg kan, naar De vil, tegne Dem Norge med Snehætten, Bergen, Thronhjem m. m.»

Opgaver

ved

Middelskolens Afgangsexamen i 1881.

I Norsk Stil.

Naturen og Livet i Norge om Vinteren.

I Tydsk Stil.

Medens Darius efter Slaget ved Issos, hvor den macedoniske Hærs overlegne Tapperhed og fortrinlige Slagorden vandt den mest glimrende Seier, flygtede over Euphrat for i sit Riges østlige Landskaber at samle nye Krigerskarer, og Resterne af hans slagne Hær spredte sig¹⁾ i²⁾ alle Retninger, erobrede Alexander den kongelige Leir. Blandt de fornemme Fanger, der faldt i hans Hænder, befandt sig ogsaa Darius's Børn, hans Moder og hans Hustru, hvilke alle af den ædelmodige Seierherre bleve behandlede med alt det Hensyn, der tilkom deres Rang. Til samme Tid bemægtigede Parmenion sig Byen Damaſcus med Krigskasserne og alle de Kostbarheder, som Darius før Slaget havde sendt derhen, et Bytte af umaadelig Værdi. Dybt bøiet³⁾ ved disse Uheld tilbød Darius for at opnaa Fred Seierherren Forasien⁴⁾ tilligemed sin Datters Haand og umaadelige Løsepenge for sin Moder og Hustru. «Hvis jeg var Alexander», sagde Parmenion, «ville jeg for denne Pris afstaa fra videre Krige.» «Jeg ogsaa», svarede Kongen ham, «hvis

jeg var Parmenion.« Thi hans stolte Stræben var rettet paa at erobre hele Orienten; i Babylon og Susa vilde han oplaa sit straalende Herskersæde⁵⁾.

¹⁾ sich verlaufen. ²⁾ «i» gjengives ved nach. ³⁾ böie: beugen.
⁴⁾ Vorderasien. ⁵⁾ Herrschersitz.

I Latinsk Stil.

Semiramis var Kong Ninus's Slavinde, og Kongen skattede hende overmaade høit, fordi hun var meget smuk og klog. Engang sagde hun til Kongen, at der var Noget, som hun høiligen ønskede. Da Kongen lovede at gjøre, hvadsomhelst hun bad om, hvis det var muligt,¹⁾ sagde hun: «Jeg ønsker, at det maa tillades²⁾ mig at sidde een Dag paa den kongelige Throne, saaledes at Alle paa den Dag adlyde mig.« Kongen lo og tilstod³⁾ det. Da hun altsaa paa den bestemte⁴⁾ Dag sad paa Thronen og først ved at befale andre Ting havde forsøgt, om Drabantterne vilde adlyde hende, bød hun dem at gribe,⁵⁾ binde og dræbe Kongen. De udførte⁶⁾ uden Nølen hendes Befalinger. Da hun paa denne Maade havde bemægtiget sig Herredømmet, skal hun have regjeret i mange Aar og omgivet Babylon⁷⁾ med Mure.

¹⁾ Oversæt: hvis det kunde ske. ²⁾ udtrykkes ved: licet.
³⁾ concedere. ⁴⁾ status, a, um. ⁵⁾ comprehendere. ⁶⁾ exsequi.
⁷⁾ Babylon, onis.

I Engelsk Stil.

De sex Fædrelandsvenner fra Calais.

Den engelske Konge Edvard den Tredie havde næsten i et helt Aar beleiret Byen Calais uden at kunne indtage den. Af Mangel paa Levnetsmidler erklærede Indbyggerne sig tilsidst villige til at overgive Byen. Men derom vilde den forbitrede Konge Intet høre, hvis de ikke underkastede sig ham paa

Naade og Unaade¹⁾. Da endog Kongens Anførere syntes, at dette var en altfor stor Strænghed, forlangte han, at de sex fornemste Borgere skulde fremstille sig for ham med blottet Hoved og nøgne Fødder, i bare Skjorten²⁾ og med Strikker om Halsen for ydmygt at overlevere ham Nøglerne til Byen. Gjorde de det, skulde de øvrige Borgere blive skaaede. Disse Betingelser bleve oplæste for de forsamlede Borgere. Den rigeste blandt dem, Eustace de Saint Pierre, reiste sig da og tiltalte sine Medborgere saaledes: «Enhver, der bidrager til at redde denne skjønne By fra Plyndring, vil gjøre sig vel fortjent af Fædrelandet. Jeg vil tilbyde den engelske Konge mit Hoved som Løsepenge for Calais.» Fem til reiste sig, og paa den af Kongen foreskrevne Maade førtes de ud til Englændernes Leir, hvor der blev givet Befaling til at hænge dem alle. Paa Dronningens Bøn skjænkede Kongen dem dog Livet, og hun lod dem hædrede og i Sikkerhed føre gennem Leiren og sætte i Frihed.

¹⁾ Paa Naade og Unaade: at discretion. ²⁾ Oversæt: i sine Skjorter.

I Regning og Konstruktionstegning.

(Før Gutter.)

No. 1.

En Mand kjøber et Hus og en tilliggende Byggetomt for 60000 Kr. Huset giver en aarlig Leieindtægt af 6000 Kr., der udbetales ham ved hvert Aars Udløb; af denne Sum fragaar imidlertid 11 pCt. til Skatter og Udgifter ved Husets Vedligeholdelse. Byggetomten, der ingen Indtægt giver, har et Fladeindhold af 600 Kvadratmeter. Efter et Aars Forløb faar Manden solgt $\frac{3}{8}$ af Tomten til en Pris af 10 Kr. pr. Kvadratalen og Resten til en Pris af Kr. 8.²⁰ pr.

Kvadratalen; samtidig afhænder han ogsaa Huset og faar for dette 47600 Kr.

Hvor meget mere har han paa denne Maade tjent, end om han havde anbragt sine 60000 Kr. i en Bank og erholdt $4\frac{1}{2}$ pCt. Rente p. a.?

1 Meter regnes lig $3\frac{1}{2}$ Fod; 1 Alen = 2 Fod.

No. 2.

A har udlånt til B 3500 Kr.; til C har han udlånt 4200 Kr., men til $\frac{3}{4}$ pCt. høiere Rente. Hvor mange Procent maa enhver af dem betale, naar A af begge tilsammen erholder Kr. 320.²⁵ i aarlig Rente?

No. 3.

Beregn Siderne i et ligebenet, retvinklet Triangel, hvis Omkreds = 1.576^m. Anvend Logarithmer.

No. 4.

Der er givet en Cirkel og et Triangel. Der skal konstrueres et Triangel, som er ligedannet med det givne, og hvis Sider ere Tangenter til Cirkelen. Forklar Fremgangsmaaden.

I Regning og Konstruktionstegning.

(For Piger.)

No. 1.

(Som foregaaende for Gutter.)

No. 2.

En Kjøbmand kjøber en Vare for 375 Kroner og sælger den igjen med 10 pCt. Fortjeneste, idet han paa hvert Kilogram tjener 3 Øre. Hvor meget havde han kjøbt, og hvad var Indkjøbsprisen pr. Kilogram?

No. 3.

En Mand har 5400 Kroner staaende paa Rente, en Del til $4\frac{3}{4}$ pCt. p. a. og Resten til $5\frac{1}{2}$ pCt. p. a. Den første Del giver 51 Kroner mindre i aarlig Rente

end den anden. Hvor stort Beløb er udlaant til $4\frac{3}{4}$ pCt. og hvor stort til $5\frac{1}{2}$ pCt.?

No. 4.

Konstruer et ligebenet Triangel, hvis Grundlinie er 6cm, og hvor en Perpendikulær fra Grundliniens ene Endepunkt ned paa et af Benene danner en Vinkel paa $22\frac{1}{2}^{\circ}$ med Grundlinien. Forklar Fremgangsmaaden.

Udfaldet af Middelskolens

	Norsk Stil.	Tydsk Stil.	Latinsk Stil.	Mathematisk skriftl.	Religion.	Norsk.	Latin.	Tydsk.
A. Latinlinjen.								
1. Joachim Aarestrup .	2	1	1	4	1	1	1	1
2. Johannes Aarflot .	2	2	3	3	2	2	1	1
3. Bastian Aurdal . .	3	2	1	2	1	2	1	1
4. Jens Bull	2	1	1	1	1	1	1	1
5. Ludvig Daae . . .	3	3	4	3	2	2	3	3
6. Jens Devold . . .	2	2	2	2	1	1	2	2
7. Jens Friis	3	2	2	2	2	1	2	2
8. Genius Hatlemark .	2	2	3	3	3	1	2	2
9. Hans Jervell . . .	2	2	2	4	1	2	2	1
10. Knud Kopperstad .	2	1	1	1	2	1	1	1
11. Hans Lie	2	1	1	1	1	1	1	1
12. Hans Nørve . . .	4	3	3	2	2	2	3	2
13. Olaf Røe	3	3	2	2	2	5	1	5
14. Iver Tellesbø . .	3	1	2	2	1	1	2	1

*) Regnes ikke med i Hovedkarakteren.

Afgangsexamen i 1881.

Fransk.	Historie.	Geografi.	Naturkundskaab.	Regning og Geometri.	Skrivning.	Tegning.*)	Flid.	Optærsel.	Sum.	Hovedkarakter.	
2 +	1	1 ÷	1 5	3 +	2 ÷	2 ÷	1	2 +	35 : 14	1.68	Meg. godt.
1 ÷	1 5	2 2	2 +	1 5	3 +	3 5	2	2 +	28 14	2.00	Do.
1 5	1 ÷	1	1 5	1 5	1 5	1 ÷	1	1 +	22 14	1.61	Do.
1 ÷	1 5	1 5	1 5	2 5	2 5	2 5	2	1	21 14	1.50	Udm. godt.
3 +	2	2 +	3	4 +	3	3	3	2	41 14	2.96	Godt.
2 ÷	1 5	1 5	2	2 +	2 +	2	2	1	27 14	1.93	Meg. godt.
2 5	2 ÷	2 2	1	2 +	3 +	2	2	2	29 14	2.07	Do.
2 5	2 ÷	2 2	2	2 +	3 +	2	2	2	34 14	2.46	Do.
2 5	1 5	1 5	2 ÷	2	1 +	5 5	2	1 ÷	28 14	2.00	Do.
+	1 ÷	2 5	2	2 ÷	1 5	2 5	1	1	31 13	1.62	Do.
1 ÷	1	1	1 +	1 5	1 5	1	1	1	16 14	1.18	Udm. godt.
3	1 5	3 ÷	3 +	2 5	3 ÷	4	1	2	38 14	2.71	Godt.
2	1 5	1 ÷	2 +	2 +	2 5	2 5	1	2 +	29 14	2.11	Meg. godt.
1 5	1 5	1 ÷	1 5	1	2 ÷	2	1	1	23 14	1.64	Do.

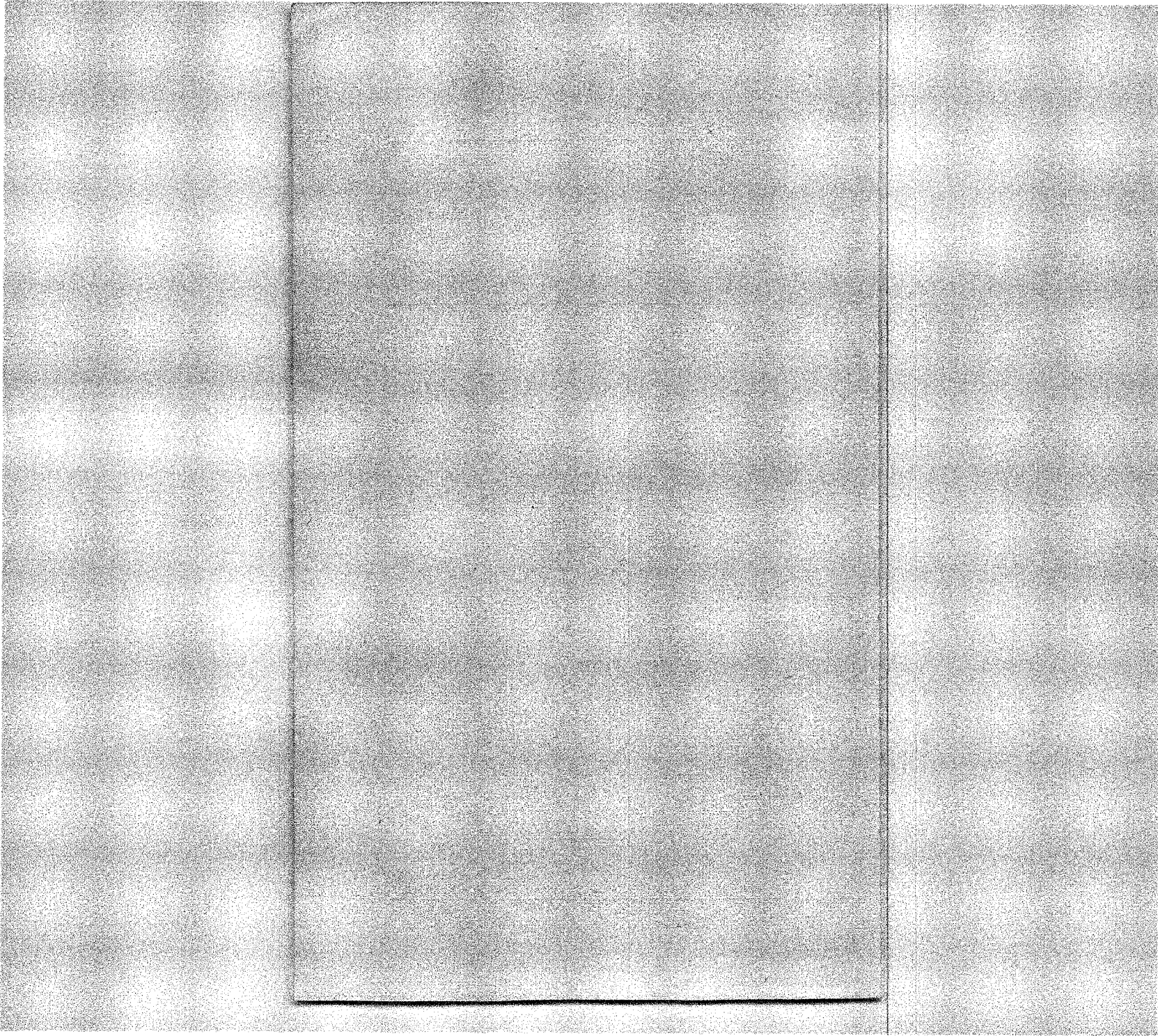
Middelkarakter 1.96

Udfaldet af Middelskolens

	Norsk Stil.	Tydisk Stil.	Engelsk Stil.	Mathematik skriftl.	Religion.	Norsk.	Engelsk.	Tydisk.
B. Engelsklinjen.								
1. Peder Aursnæs . . .	2	2	3	3	1	2	2	1
2. Andreas Devold . . .	5	+	4	+	5	2	2	5
3. Thomas Eidem . . .	3	4	4	4	2	2	2	3
4. Rasofiel Frøistad . . .	2	5	3	+	5	5	5	+
5. Peder Hellevig . . .	5	2	2	2	1	1	2	2
6. Niels Helset . . .	3	3	2	5	5	5	5	+
7. Hans Hovde . . .	3	+	2	+	5	5	2	2
8. Bertel Hyenæs . . .	3	1	1	2	2	2	2	1
9. Mathias Metlie . . .	5	+	2	5	5	2	1	+
10. Olaf Olsen . . .	2	1	2	2	2	2	5	1
11. Hilmar Schrøder . . .	3	5	2	+	5	5	5	5
12. Lauritz Søvig . . .	5	2	2	3	2	2	2	2
13. Ludvig Ørstenvig . . .	2	3	2	5	2	2	2	+
	3	3	4	4	2	1	2	3
	5	+	5	5	5	5	5	+
Privatist.								
Wilhelmine Scholdager . . .	3	3	3	3	2	2	2	1
	+	+	+	+	5	5	5	5

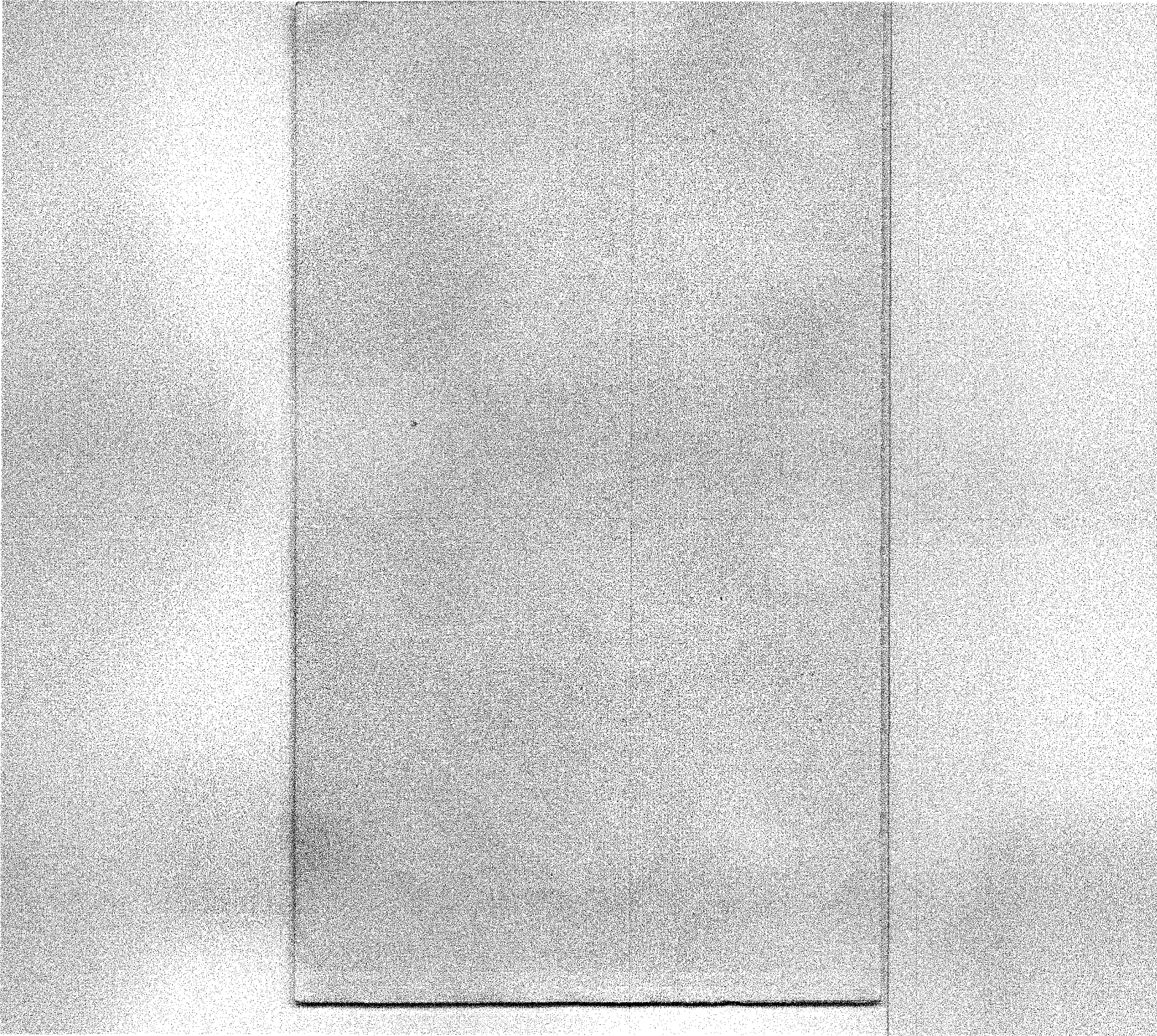
Afgangsexamen i 1881.

Fransk.	Historie.	Geografi.	Naturkundskab.	Regning og Geometri	Skrivning.	Tegning.	Flid.	Opførsel.	Sum.		Hovedkarakter.	
2 +	1 ÷ 3	2 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 1	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	31 5	15	2.10	Meg. godt.
2 ÷ 2 + 1 5 2	3 ÷ 2 1 ÷ 1 5 1 ÷ 1	2 ÷ 1 5 1 1 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 2 5 2 5	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	31 5	15	2.10	Meg. godt.
2 +	3 ÷ 2	2 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 2 5 2 5	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	32 5	15	2.17	Meg. godt.
2 ÷ 2 + 1 5 2	3 ÷ 2 1 ÷ 1 5 1 ÷ 1	2 ÷ 1 5 1 1 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 2 5 2 5	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	34 5	15	2.27	Meg. godt.
2 +	3 ÷ 2	2 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 2 5 2 5	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	29	15	1.93	D ₀ .
2 ÷ 2 + 1 5 2	3 ÷ 2 1 ÷ 1 5 1 ÷ 1	2 ÷ 1 5 1 1 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 2 5 2 5	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	26 5	15	1.77	D ₀ .
2 +	3 ÷ 2	2 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 2 5 2 5	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	26	15	1.93	D ₀ .
2 ÷ 2 + 1 5 2	3 ÷ 2 1 ÷ 1 5 1 ÷ 1	2 ÷ 1 5 1 1 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 2 5 2 5	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	29	15	1.93	D ₀ .
2 +	3 ÷ 2	2 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 2 5 2 5	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	27 5	15	1.83	Meg. godt.
2 ÷ 2 + 1 5 2	3 ÷ 2 1 ÷ 1 5 1 ÷ 1	2 ÷ 1 5 1 1 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 2 5 2 5	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	38	15	2.53	Godt.
2 +	3 ÷ 2	2 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 2 5 2 5	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	38	15	2.53	D ₀ .
2 ÷ 2 + 1 5 2	3 ÷ 2 1 ÷ 1 5 1 ÷ 1	2 ÷ 1 5 1 1 ÷ 1 5 1	2 2 ÷ 2 + 2 ÷ 2 5 2 5	2 + 3 5 2 + 1 5 2 + 1 5 2 ÷ 2 + 3 5 3 +	2 1 ÷ 2 3 ÷ 3 ÷ 2 ÷ 2 + 2	3 + 2 + 2 5 3	2 1 1	2 ÷ 1 1	45	15	3.00	D ₀ .
Middelkarakter 2.25												
									42	14	3.00	D ₀ .

Skoleefterretninger.

Skolens Regnskab

for 1880—1881 stiller sig saaledes :*)

A. Indtægter:

1. Beholdning fra forrige Aar:	
a) Restancer Kr. 507.00	
b) Kontant „ 1283.07	
	————— Kr. 1790.07
2. Skole- og Indskrivningspenge, iberegnet Moderation for Brødre (690) „	14422.00
3. Kommunens Bidrag „	3600.00
4. Renter af Grundfondet „	4240.00
5. Legatrenter „	659.40
6. Afgift af Forberedelsesklassen „	60.00
7. Gebyr af en Privatist „	20.00
8. Tilskud af Statskassen „	13254.00
	————— Kr. 38045.47

B. Udgifter:

1. Lønninger:	
a) Gage til de kgl. ansatte Lærere Kr.	20250.00
b) Gage til Klasselærerne „	4900.00
c) Timeundervisning og Vikariater „	3276.10
d) Andre Lønninger (Kasserer, Pedel) „	1014.94
	————— „ 29441.04

*) Da Skolens Regnskab for 1881—1882 ikke afsluttes før 30te Juni, kan ikke dette leveres før næste Aar.

Transport Kr. 29441.04

2. Alderstillæg:			
a) De kgl. ansatte Lærere	Kr.	1187.77	
b) Klasselærere	„	200.00	
			„ 1387.77
3. Lys og Brænde			„ 1035.93
4. a) Bibliotheket	Kr.	64.80	
b) Physikalske og naturh. Samlinger	„	6.87	
c) Andre Lærermidler	„	350.45	
			„ 422.12
5. a) Legater og Fripladse	Kr.	1176.00	
b) Moderation for Brødre	„	690.00	
			„ 1806.00
6. Tryknings- og Avertissementsomkostninger, Program, Skrivematerialier	„		388.85
7. Blandede og tilfældige Udgifter	„		554.06
8. Beholdning:			
a) Restancer	Kr.	551.90	
b) Kontant	„	2417.80	
			„ 2969.70
			<u>Kr. 38045.47</u>

Fripladse

i Skoleaaret 1881—1882.

Hertil har i Skoleaaret været anvendt Kr. 1300, hvoraf de Rønnebergske Legater har tilskuddt Kr. 660, det Offentlige Resten.

De Rønnebergske Legater uddeles alene til de Elever, som høre hjemme i Byen og bestyres af Forstanderskabet. Dette har tildelt følgende Elever Fripladse:

1. Hermann Ellefsen	2 G.	$\frac{1}{2}$	Friplads	Kr.	72
2. Marius Ibenfeldt	2	$\frac{1}{1}$	—	„	144
3. Olaf Røe	1	$\frac{1}{2}$	—	„	60
4. Karl Blichfeldt	5 M.	$\frac{1}{1}$	—	„	96
5. Olaf Svensen	5	$\frac{1}{2}$	—	„	48
6. Ragnar Schjølberg	5	$\frac{1}{2}$	—	„	48
7. Olaf Johnsen	4	$\frac{1}{2}$	—	„	48
8. Thor Hovland	3	$\frac{1}{2}$	—	„	36
9. Olaf Dahl	3	$\frac{1}{2}$	—	„	36
10. P. Thorbjørnsen	3	$\frac{1}{1}$	—	„	72
					Kr. 660

De af det Offentlige bestemte Stipendier, til Beløb 648 Kr., uddeles af Departementet. Til disse konkurrere alle Skolens Elever, enten de er fra Landet eller fra Byen. Følgende har af dette faaet Friplads:

1. Knud Ljaaen	$\frac{1}{2}$	Friplads	2 G.	Kr.	72
2. Enok Sørdal	$\frac{1}{1}$	—	2	„	144
3. Knud Ekroll	$\frac{1}{2}$	—	2	„	72
4. Hans Lie	$\frac{1}{1}$	—	1	„	120
5. Berent Nysæter	$\frac{1}{2}$	—	6 M.	„	48
6. Ludvig Frøland	$\frac{1}{2}$	—	6	„	48
7. Johan Devold	$\frac{1}{2}$	—	5	„	48
8. Jens Berentsen	$\frac{1}{2}$	—	5	„	48
9. Herman Fjelde	$\frac{1}{2}$	—	5	„	48
					Kr. 648

Af dette Beløb er Kr. 312 uddelte til Elever fra Landdistrikterne, Kr. 336 til Elever, som hører hjemme i Byen, altsaa ialt Kr. 996 til Elever fra Byen, 312 fra Landet, et Forhold, som svarer til de fra de forskjellige Elever indbetalte Skolepenge. Da Staten tilskyder over 13000 Kr. og Departementet fordrer, at der ved de Fripladse, som uddeles af det Offentlige, skal tages lige Hensyn til alle Skolens Elever, har Skolens Lærere i sine Indstillinger søgt at imødekomme dette Krav efter bedste Evne.

Ved Besættelsen af Fripladse tages Hensyn til Trang, Flid og gode Evner. I almindelighed foretrakkes de, som har frekventeret Skolen i længere Tid; derfor maa man i Regelen ikke vente at faa Friplads strax eller efter 1 Aars Forløb. Skoleloven bestemmer udtrykkelig, at Elever mindst 1 Aar maa have frekventeret Skolen. De, som engang have faaet Fripladse, beholde dem i Regelen, hvis de ikke gjør sig uværdige til dem. Af flere Brødre faar kun 1 Friplads.

Bibliotheket har i det forløbne Skoleaar faaet en ikke ubetydelig Tilvæxt. I Løbet af næste Skoleaar vil der blive leveret en Tillægskatalog.

Samlingerne er forøgede, dels ved Gaver, dels ved Indkjøb, blandt andet af Dybdahls naturhistoriske Tabeller og nogle af C. Gerolds Sohn i Wien udgivne lignende Plancher.

Indre Organisation.

Istedetfor den af Overlærer Schultz forhen indehavte realistiske Overlærerpost blev der ifølge Departementets Bestemmelse averteret en philologisk Overlærerpost. Denne blev under 15de September naadigst besat med Overlærer ved Christiansunds Skole G. Landmark.

De ved Overlærer Schultz's Bortgang ledigblevne Timer i Realfagene er for en Del bestredne af Polytekniker Bonsak Schjeldrop.

I Rektors Fravær i August og September som Censor ved Examen artium bestredes hans Timer af Studenterne H. Rønneberg og B. Hansen.

Da Overlærer Landmark først tiltraadte sin Post efter Jul, fordeltes hans Timer imellem de øvrige Læ-

rere, hvoraf en Del derved maatte bytte Fag. Som Vikar fungerede i de nedre Klasser Stud. jur. August Walter.

Overlærer Gabriel Hetting Landmark, født den 23de December 1833 i Lindaas Præstegjæld af Forældrene, senere Sognepræst, Provst Niels Landmark og Hustru Susanne Kathrine, født Hetting, absolverede i 1853 examen artium med Karakteren Laudabilis, Andenexamen med Laudabilis og filologisk Embedsexamen i 1861 ligeledes med Laudabilis. Vikarierede ved Nissens Latin- og Realskole sidste Halvaar 1861, ved Kristiania Kathedralskole hele Skoleaaret 1862—63, privatiserede forresten stadig i Kristiania og ansattes i 1865 som fast Lærer ved Nissens Latin- og Realskole, hvorfra han i 1867 af Pastor H. A. Preus, Formand for «den norske Synode» i Amerika, blev kaldet til Lærer i Latin og Græsk ved dette Kirkesamfunds «College» i Decorah i Jowa; vendte i 1876 for sin Helbreds Skyld tilbage til Fædrelandet og privatiserede atter i Kristiania, indtil han den 26de September 1877 udnævntes til Overlærer ved Kristiansunds Skole. 15de September 1881 Overlærer ved Aalesunds Skole. — Gift 1862 med Charlotte Emilie, født Helgesen; anden Gang 1870 med Barbra Henriette Rantzau, født Landmark.

Elevernes Antal har udgjort i 1881—1882:

	1ste Kvart.	2det Kvart.	3die Kvart.	4de Kvart.
2. Gymn.	9	9	9	9
1. do.	10	10	10	10
6. M. L.	6	6	6	6
6. M. E.	14	14	14	14
5. M. L.	28	28	28	28
5. M. E.	7	8	8	6
4. M. L.	15	15	15	13
4. M. E.	9	10	10	10
3. M.	22	23	23	23
2. M.	15	15	15	15
1. M.	24	24	24	23
I Forberedelseskl. .	159	162	160	157
	19	19	22	23
Tilsammen	178	181	182	180

Skolen har iaar ikke havt 3 G., hvorfor ingen afgaar til Universitetet.

Af Skolens Elever var 37 fra Landdistrikterne, deriblandt 2 fra Vardøhus, Resten fra Aalesunds By.

Ved Skoleaarets Begyndelse og i Aarets Løb indkom 35 Elever.

Antallet af Timer har i de forskjellige Fag udgjort i 1881—1882:

	2 G.	1 G.	6 M.	5 M. a.	5 M. b.	4 M.	3 M.	2 M.	1 M.	Sum.
1. Religion . . .	2	2	2	2	2	2	3	3	3	21 Timer.
2. Norsk	4	4	3—3	3	3	3	5	5	11	44 —
3. Latin	4	5 5	7	7		7				35 —
4. Engelsk . . .	(2)		5		6	6				17 (19) T.
5. Græsk	7	7								14 Timer.
6. Fransk	2	2	2	3	3					12 —
7. Tydsk			3	3	3	4	5	6		24 —
8. Historie . . .	3	2	3	2	2	3	3	3	3	24 —
9. Geografi . . .			1	1	1	3	3	3	3	15 —
10. Math. & Regn.	3	3	6	6	6	5	4	4	6	43 —
11. Physik			2	1	1					4 —
12. Naturhist. . .			1	1	1	2	2	2		9 —
13. Skrivning . .			E. 1	1	1	1	3	2	4	13 —
14. Tegning . . .			E. 1		1	E. 1	2	2		7 —
Sum	30	30	30—30	30	30	30—30	30	30	30	282(284)T.

Fagfordeling mellem Lærerne.

1. Rektor Voss:

Græsk	2	Gymnasialkl.	7*)	Timer.
—	1	—	7	"
Latin	5	Middelkl.	7	"
Arithmetik	5	—	3	"
				24 Timer.

2. Overlærer Bugge:

Norsk	2	Gymnasialkl.	4	"
—	1	—	4	"
—	6	Middelkl. a.	3	"
—	5	—	a. 3	"
Tydsck	6	—	3	"
—	5	—	a. 3	"
				20 Timer.

3. Overlærer Landmark:

Latin	1	Gymnasialkl.	5	"
—	4	Middelkl.	7	"
Norsk	5	—	b. 3	"
—	4	—	3	"
—	3	—	5	"
				23 Timer.

4. Adjunkt Dahl:

Religion	2	Gymnasialkl.	2	"
—	1	—	2	"
—	6	Middelkl.	2	"
—	5	—	a. 2	"
Historie	6	—	3	"
—	5	—	a. 2	"
—	4	—	3	"
—	3	—	3	"
—	2	—	3	"
Geografi	6	—	1	"
—	5	—	a. 1	"
				24 Timer.

*) En af disse Timer har i den største Del af Aaret været overdraget Adjunkt Hartmann, som i den har gennemgaaet Mytologien sammen med 1 Gymnasialkl.

Transport 91 Timer.

5. Adjunkt Mohn:

Fransk	2	Gymnasialkl.	2	„
—	1	—	2	„
—	6	Middelkl.	2	„
—	5	— a.	3	„
Engelsk	6	—	5	„
—	4	—	6	„
Historie	2	Gymnasialkl.	3	„
—	1	—	2	„
<hr/>				25 Timer.

6. Adjunkt Kolderup:

Mathematik	2	Gymnasialkl.	3	„
—	1	—	3	„
—	6	Middelkl.	6	„
—	5	— a.	6	„
—	5	— b.	2	„
Naturlære	6	—	2	„
—	5	— a.	1	„
—	5	— b.	1	„
<hr/>				24 Timer.

7. Adjunkt Hartmann:

Latin	2	Gymnasialkl.	4	„
—	2 & 1	—	5	„
Engelsk	5	Middelkl.	6	„
—	2	Gymnasialkl.	2	„
Historie	5	Middelkl. a.	2	„
—	4	—	3	„
Geografi	5	— a.	1	„
<hr/>				23 Timer.

8. Adjunkt Klausen:

Latin	6	Middelkl.	7	„
Tydske	5	— b.	3	„
—	4	—	4	„
—	3	—	5	„
Norsk	6	— b.	3	„
Fransk	5	— b.	3	„
<hr/>				25 Timer.

Transport 188 Timer.

9. Klasselærer Mehn:

Religion	5	Middelkl. b.	2	„
—	4	—	2	„
—	3	—	3	„
—	2	—	3	„
—	1	—	3	„
Geografi	3	—	3	„
—	2	—	3	„
—	1	—	3	„
Mathematik	4	—	4	„
			<hr/>	26 Timer.

10. Klasselærer Olsen:

Norsk	2	Middelkl.	5	„
—	1	—	11	„
Tydske	2	—	6	„
Tegning	2	—	2	„
Historie	1	—	3	„
			<hr/>	27 Timer.

11. Klasselærer Blichfeldt:

Regning	5	Middelkl. b.	1	„
—	4	—	1	„
—	3	—	3	„
—	2	—	4	„
—	1	—	6	„
Skrivning 6—1	—	—	13	„
			<hr/>	28 Timer.

12. Polytekniker Schjeldrop:

Tegning	6	Middelkl.	1	„
—	5	— b.	1	„
—	4	— E.	1	„
—	3	—	2	„
Naturhistorie	6	—	1	„
—	5	— a.	1	„
—	5	— b.	1	„
—	4	—	2	„
—	3	—	2	„
—	2	—	2	„
Geometri	3	—	1	„
			<hr/>	15 Timer.

Tilsammen 284 Timer.

I Gymnastik har Eleverne været delte i 4 Partier fra 11—12. I Sang i 3 Partier, hver 2 Gange ugentlig fra 4—5. Desuden 2 Gange ugentlig Instrumentalmusik fra 5—6.

Religion.

- 1ste Middelkl.: Læst de fem Parter af Luthers Katekismus. Af Vogts mindre Bibelh. det gamle Testamente. Salmer af Landstads Salmebog.
- 2den Middelkl.: Af Vogts mindre Bibelhistorie «det nye Testamente.» Katekismus: fra Begyndelsen til 12te Afsnit af «Sententser af Guds Ord.» Salmer af Landstads Salmebog.
- 3die Middelkl.: Af «Vogts Bibelhistorie for Borger- og høiere Almueskoler» læst fra Begyndelsen til Side 70. Katekismen læst ud. Pontoppidans Forklaring fra Begyndelsen til 2den Tavle. Salmer af Landstads Salmebog.
- 4de Middelkl.: Det gamle Testamente læst ud og det nye Testamente til Side 124. (Vogts Bibelhistorie for Borger- og høiere Almueskoler). Pontoppidans Forklaring fra Begyndelsen til 2den Artikel.
- 5te Middelkl. a. og b.: Det nye Testamente læst ud fra Side 124. (Vogts Bibelhistorie for Borger- og høiere Almueskoler.) Pontoppidans Forklaring fra 2den Artikel til 3die Part.
- 6te Middelkl.: Repeteret Bibelhistorien. Forklaringen læst ud og repeteret.
- 1ste Gymnasialkl.: Læst og repeteret Nissens Kirkehistorie fra Begyndelsen til Side 88.
- 2den Gymnasialkl.: De 6 første Kap. af Johannes Evangelium i Grundsproget. Nissens Kirkehistorie læst ud og repeteret.

Norsk.

1ste Middelkl.: Læsning med Øvelse i at gjengive. Vers og Smaastykker lærte og fremsagte (Eriksens og Paulsens Læsebog 2den Del.) Grammatik (mundtlig). Hovedtaledelene, den enkelte Sætning. I andet Halvaar Formlære med Løkkes lille Grammatik som Støtte. Skriftlige Øvelser: Diktat, Afskrivning efter Bog.

2den Middelkl.: Læseøvelser (Eriksens og Paulsens Læsebog 2den Del.) Analyse, Formlæren efter Løkkes lille Grammatik. Mundtlig Gjengivelse af det læste; lette Digte og prosaiske Smaastykker lærte udenad. To ugentlige Diktater. Afskrivning efter Bog.

3die Middelkl.: Læsning i Eriksens og Paulsens Læsebog III. med mundtlig Gjengivelse og Analyse, Løkkes Omrids af Modersmaalets Grammatik. Det vigtigste af Aars's Retskrivningsregler. Deklamation. En Gang ugentlig Diktat. Afskrivning efter Bog hjemme.

4de Middelkl.: Læsning i Eriksens og Paulsens Læsebog III. med grammatisk og logisk Analyse, Løkkes Omrids repeteret, Deklamation. Diktat en Gang om Ugen, i den sidste Tid afløst af skriftlig Gjenfortælling paa Skolen.

5te Middelkl. *Engelsk*.: Læsning i Eriksens og Paulsens Læsebog III. med grammatisk og logisk Analyse. I Forbindelse dermed lidt om de vigtigste Troper, ved Læsningen af Digte til lige det nødvendigeste af Verslæren. Stil hveranden Uge, tildels afløst af en Diktat.

Latin.: Læsning efter Eriksens og Paulsens Del III. Lektier i Læsning. Flere Digte udenad. — Om Forfatterne væs. efter Læse-

bogen, med Diktat om enkelte Forfattere. — Dikteret det Nødvendige om Digtart, billedligt Udtryk, Versemaal m. m. — Enkelte Gange fri mundtlig Gjengivelse af et Digts Indhold (efter Veiledning), 3 Gange som Lektie, 1 Gang ex tempore. — Løkkes lille Gram. repeteret. — Skriftlige Øvelser: 16 Stile efter forudgaaende Veiledning. Et Par Gange Diktat.

Nogen Øvelse i at læse Svensk.

6te Middekl. *Engelskt.*: Udvalgte Stykker af Eriksens Læsebog. Literaturhistorie, Digtarterne, Tropper og Figurer og Verslære. I Svensk er læst et Par Digte af «Fänrik Ståls sägner» — med en kort Gjennemgaaelse af den svenske Formlære —.

Følgende Stile i Aarets Løb: 1. Aalesunds Havn. 2. De fordelagtige Følger af Amerikas Opdagelse. 3. Hvilke Fordele og Behageligheder har Kystboen af Havet? 4. Karakteristik af Peter den store. 5. Hvilket af Skolens Fag synes du har størst Betydning for Livet, og hvorfor? 6. At udvikle Betydningen af Ordsproget: «Morgenstund har Guld i Mund.» 7. Selvvalgt Opgave. 8. Rigdom er et Gode, men har ogsaa sine Farer. 9. Den spartanske Opdragelse sammenlignet med vor. 10. Lidt om Island. 11. De vigtigste af vort Aarhundredes Opfindelser. 12. Hvilken af de norske Digtere synes du bedst om, og hvorfor? 13. Bylivets Lys- og Skyggesider. 14. De forenede Stater i Nordamerika. — En historisk og geografisk Skildring —. 15. Hvilke er de væsentligste Grunde til Europas Overvægt over de øvrige Verdensdele? 16. Naturen og Livet i Norge om Vinteren. (Tentamensopg.)

Latinlinj.: Udvalgte Stykker af Eriksens og Paulsens Læseb. 3die Del og af Lassens Læsebog. — Literaturhistorie væsentlig efter Læsebogen (Eriksens) med Diktat om enkelte Forfattere. Ved Siden heraf Ross's Notitser. — Det Nødvendige om Digtart, Versemaal, billedligt Udtryk m. m. efter et kort Diktat. — Et Par Gange Øvelse i frit mundtligt Foredrag, efter Hjemmeforberedelse. — Repetition af Løkkens mindre Gram. med Analyse. — Stile, efter Veiledning af Læreren, hveranden Uge. Opgaverne var: 1—2 som for Engelskl. 3. Hvilke Fordele har Kystboen af Havet? 4. Hvilke Behageligheder har Kystboen af Havet? 5. Fortæl kort om Kristendommens Indførelse i Norge. 6. Skottertoget (efter Sinclarsvisen). 7. Jernets Nytte. 8. Hvilken Nytte har vi af vore Skove? 9. Kort Fremstilling af Trediveaarskrigens Aarsag og Historie. 10. Forklar Betydningen og bevis ved en Fortælling Sandheden af: Det er ikke Guid alt, som glimrer. 11. Skildring af en selvvalgt Folkeklases Liv. 12. Vinden Menneskets Ven. 13. Do. dets Fiende. 14. Hovedtrækkene i de tre Hladejarlers: Sigurds, Haakons og Eriks Karakter. 15. Den norske Skjærgaard, dens Natur og det Liv, der rører sig paa den. 16. Kort Fremstilling af Reformationens Historie i Tyskland. 17. Mai i Aalesund 1882.
Øvelser i at læse Svensk.

Norsk med Oldnorsk.

1ste Gymnasialkl.: Literaturlæsning efter Eriksens Læsebog IV. Sammes Literaturhistorie til Claus Fasting læst og rep. — Det Væsentlige

af Borgens «Veiledning» til og med Figurer. Enkelte Lektioner (som Defini.) skriftlig indøvede — Foredrag: Hver Elev eet: Fremstilling af Hovedindholdet af et dramatisk Stof. — 16 Stile, i Regelen efter Vink af Læreren. Opgaverne: 1. En Dag af mine Sommerferier. 2. Hvad er det, som gjør en Fodtur saa tiltrækkende? 3 og 4. For og imod Jagten. 5. Et Høstlandskab. 6. Jernets Nytte. 7. Skildring af et Slag. 8. Skildring af et ved Krigen ødelagt Land. 9. De forskjellige Tiders Vaaben. 10. Hvorledes bør den Unge anvende sin Fritid? 11. Ilden Menneskets Ven og dets Fiende. 12. Omarbejdelse af Nr. 11. 13. Selvvalgt. 14. Nogle Fordele ved at bo paa Landet. 15. Do. i Byen. 16. En 17de Mai-Tale.

Oldnorsk. 3 Blade af Nygaards større Læsebog læst og rep. Det Væsentligste af Nygaards Formlære.

2den Gymnasialkl.: Literaturlæsning efter Eriksens Læsebog IV. og V. Ved Siden heraf det Væsentlige af de 4 sidste Akter af «Axel og Valborg» oplæst for Klassen. Af Lassens Læsebog: Haakon Jarl.

Eriksens Literaturh. fra Holbergs Samtid til og med Grundtvig læst og rep.

3 Gange frit mundtligt Foredrag, efter Hjemmeforberedelse. Troper og Figurer repeterede efter Borgen.

16 Stile (Vink kan være givne.) Opgaverne: 1. Lediggang er en Rod til alt Ondt. 2. Omarbejdelse af Nr. 1. 3. Et Høstlandskab. 4. Synonymerne: tænke, gruble, pønsse, overveie, grunde paa, ruge over. 5. Om Betydningen

af vor Tids forbedrede Belysningsmidler. 6. De gamle Spartaneres Opdragelse sammenlignet med vor. 7. Stærkt sammentrængt Fremstilling af Gangen i: Kjærlighed uden Strømper. 8. Was treibt die Menschen in die Ferne? 9. Fortjener Karl den Store sit Tilnavn? 10. Skildring af en selvvalgt Folkeclasses Liv. 11. Hvorfor er Krig et stort Onde? 12. Er Krig blot et Onde? 13. Hvorfor er Olaf den Hellige bleven Norges Nationalhelgen og vigtigste Sagnhelt? (ex. art. 1881). 14. Selvvalgt. 15. Fra hvilke Kilder har Bagtalelse sit Udspring, og hvorledes kan vi derved skade Andre? 16. En kort Skildring af Kong Sverres Liv og Karakter (ex. art. 1880.)

Oldnorsk. Nygaards Læsebog Side 26—73 læst og rep. Udvidet Læsningen af Formlæren.

Tydk.

- 2den Middelkl.: Knudsens Elementærbog, fra den stærke Konjugation (Side 14) til Pronomenerne (Side 72.) Skriftlig Oversættelse af enkelte Stykker. Afskrift efter Bog.
- 3die Middelkl.: Knudsens Elementærbog: Af de sammenhængende Stykker til 2den Afdeling. Formlæren efter Løkkes mindre Grammatik. Udvalgte norske Exempler mundtl. oversatte til Tydk. Afskrift efter Bog, i sidste Halvaar ogsaa Stiløvelser efter forudgaaende Gjennemgaaelse.
- 4de Middelkl.: Knudsens Elementærbog: 2den Afdeling. Formlæren og Hovedtrækkene af Syntaxen efter Løkkes mindre Grammatik. En Stil ugentlig efter Knudsens Stiløvelser.

- 5te Middelkl. a.: Læst og rep. 25 Blade af samme Læsebog (Udg. 1877). — Gram.: Af Formlæren repeteret Verberne; hele Syntaxen læst og rep., begge Dele efter Løkkes mindre Gram. Stile efter Knudsen. Af og til mundtlig Stil.
- 5te Middelkl. b.: Efter Paus's og Lassens Læsebog de 16 første Stykker og «Die Wallfahrt nach Kevlaar.» Formlæren og det Væsentligste af Syntaxen efter Løkkes mindre tyske Grammatik. En Stil hver Uge efter Knudsens Stiløvelser.
- 6te Middelkl.: 20—21 Blade af samme Læsebog læst og rep. Desuden 22 Blade Poesi og 9—10 Blade Prosa læst ex tempore. — Formlæren efter Løkkes større Gram., Syntaxen efter den mindre med de nødvendige Tilføielser efter den større. Ugentlig Hjemmestil efter Knudsen. Paa Skolen nu og da «mundtlig» Stil.

Fransk.

- 5te Middelkl. a.: Knudsens og Wallems franske Læsebog for Middelskoler 1ste Afdeling, og af 2den Afdeling det første Stykke (læst og repeteret.) De norske Exempler mundtlig oversatte til Fransk. Formlæren efter Knudsens Gram.
- 5te Middelkl. b.: Knudsens og Wallems franske Læsebog 1ste Afdeling, og af 2den Afdeling de 3 første Stykker. De norske Exempler mundtlig oversatte til Fransk. Formlæren efter Knudsens Grammatik.
- 6te Middelkl.: Knudsens og Wallems Læsebog for Middelskoler de 36 første Stykker (35 Sider) læst og repeteret. Formlæren repeteret.
- 1ste Gymnasialkl.: Knudsens og Wallems Læsebog

for Middelskoler fra Pag 60 og ud (56 Sider) læst og repeteret. Det vigtigste af Syntaxen ved Henvisninger til Bloms mindre Grammatik. Formlæren repeteret.

2den Gymnasialkl.: Knudsens og Wallems Læsebog for Gymnasier fra Pag. 1—60 og Pag. 203—243 (Gringoire), det sidste delvis ex tempore. Formlæren repeteret. Syntaxen ved Henvisninger.

Engelsk.

4de Middelkl.: Løkkes Læsebog for Begyndere fra Pag. 1 til 82. Det vigtigste af Formlæren efter Løkkes Grammatik. 1 å 2 Stile om Ugen, dels hjemme og dels paa Skolen, efter Løkkes og Knudsens Stiløvelser, dels enkelte Exempler og dels sammenhængende Stykker.

5te Middelkl.: Knudsens Elementærbog fra 3die Afdeling ud, Løkkes Læsebog for Mellemklasserne fra Begyndelsen til Pag. 63 (2den Udg.) læst og repeteret. Af Løkkes Grammatik: Formlæren repeteret, Syntaxen til 4de Kap. læst og repeteret. 2 Stile om Ugen, 1 paa Skolen og 1 hjemme, efter Knudsens Elementærbog og Løkkes Stiløvelser. Enkelte Digte lært udenad.

6te Middelkl.: Løkkes Læsebog for Mellemklasserne fra Pag. 64 til Pag. 225. Enkelte Stykker af Løkkes Læsebog for Begyndere læste ex tempore. Løkkes Grammatik fra Kap. 4 ud, hvorpaa den hele Bog repeteret. 2 Stile om Ugen, 1 hjemme og 1 paa Skolen, efter Hals's Præpositionslære.

2den Gymnasialkl.: Løkkes Læsebog for Begyndere

fra Begyndelsen til Pag. 110. Af sammes Grammatik det Væsentligste af Formlæren.

Latin.

- 4de Middelkl.: Johanssens Læsebog for Middel­skolen 4de Klasse S. 1—37 læst og repeteret med det tilsvarende af Formlæren efter Schreiners Grammatik. Stil en Gang om Ugen.
- 5te Middelkl.: Voss's Udvalg af Klassikere, de 10 Feldtherrer af Cornel. 12 Fabler af Phædrus. I Grammatik repeteret Formlæren og læst Kasuslæren efter Schreiners Grammatik. Af Johanssens Stiløvelser, dels mundtlig, dels skriftlig Side 1—13; Side 45—53.
- 6te Middelkl.: Cæsar de bello Gallico, 1ste og 2den Bog, Ciceros 2den og 4de Tale mod Catilina, Phædri Fabler efter Voss' Klassikere og 10 Feldtherrer af Cornel. Schreiners latinske Grammatik. En Stil hver Uge.
- 1ste Gymnasialkl.: Læst og repeteret Ciceros 2den og 4de Tale mod Catilina samt Talen pro Archia. Af Ovid læst og repeteret 1200 Vers efter Voss's og Richters Udvalg. Af Schreiners Grammatik Tempus- og Moduslæren til Akk. m. Inf. En Stil om Ugen efter Johanssens Stiløvelser.
- 2den Gymnasialkl.: Virgils Æneide 2den og 6te Bog, Terents's Andria læst og repeteret. Af Schreiners Grammatik § 360 ud (undtagen Metriken) og Orddannelseslæren læst og repeteret: Hver Uge paa Skolen og hver anden hjemme Stil eller Oversættelse, i andet Halvaar mest Over­ sættelse efter Gjør og Johanssens Samling.
- 1ste og 2den Gymnasialkl. sammen: Sallusts Catilina. Af Livius 32. Bog til Kap. 16 læst og repe-

teret. Sallusts Jugurtha gennemgaaet statarisk til Kap. 50, fra Kap. 50—95 ex tempore. Af Dorphs Mythologi fra Begyndelsen til 3die Afsnit læst og repeteret.

Græsk.

- 1ste Gymnasialkl.: Schenkls Læsebog til de sammenhængende Stykker. De norske Exempler oversat dels mundtlig, dels skriftlig til Græsk. Curtius' Grammatik Formlæren.
- 2den Gymnasialkl.: Xenophons Anabasis 1ste og 3die Bog. Herodot, Berghs Udvalg: Kampene ved Thermopylerne. Salamis og Mykale c. 140 Kap. Curtius Grammatik: Syntaxen til Attraktion med tilhørende Exempler af Schenkls Læsebog.

Historie.

- 1ste Middelkl.: Norges Historie. Fra Begyndelsen og ud, læst og repeteret (med Forbigaaelse af Gudelæren og Grundloven.)
- 2den Middelkl.: Nissens Verdenshistorie fra Begyndelsen til Romerfolkets Historie. Repeteret en Del af Norges Historie.
- 3die Middelkl.: Nissens Verdenshistorie fra Roms Anlæg til Pavedømmet.
- 4de Middelkl.: Nissens Verdenshistorie fra Pavedømmet til Trediveaarskrigen. Af Erichsens Nordenshistorie Norges og Sveriges Historie før Kalmarunionen.
- 5te Middelkl. a. og b.: Nissens Verdenshistorie fra Trediveaarskrigen til Opfindelser i den nyere Tid.
- 6te Middelkl.: Læst ud og repeteret Nissens Verdenshistorie og Erichsens Nordenshistorie.

- 1ste Gymnasialkl.: Den gamle Historie efter Thrieges • mindre Lærebog til Roms Historie (læst og repeteret.)
- 2den Gymnasialkl.: Den gamle Historie fra Graccherne ud, hvorpaa hele Roms Historie repeteret. Frankrigs Historie efter L. Kr. Daaes Lærebøger, hvorfra repeteret til Revolutionen af 1789.

Geografi.

- 1ste Middelkl.: Repeteret «Grundtræk af Jordbeskrivelsen for Begyndere af H. Siewers.» Læst og repeteret af «Geelmuydens Geografi for Begyndere» fra «Jordens Overflades Beskaffenhed» til «Europa.»
- 2den Middelkl.: Af Geelmuydens Geografi for Begyndere læst og repeteret fra Europa til Tydskland.
- 3die Middelkl.: Af Geelmuydens Geografi for Begyndere læst og repeteret fra Tydskland og ud.
- 4de Middelkl.: Norge, Sverige og Danmark læst og repeteret efter «Geelmuydens Geografi for Middelskolen.» Det vigtigste af Indledningen gennemgaaet.
- 5te Middelkl. a. og b.: Af Geelmuydens mindre Geografi læst og repeteret fra England til Asien.
- 6te Middelkl.: Geelmuydens mindre Geografi læst ud og repeteret. Gennemgaaet Indledningen til Geografien og repeteret Norge, Sverige og Danmark efter Geelmuydens Lærebog for Middelskolen.

Regning og Mathematik.

- 1ste Middelkl.: De 4 Regningsarter i ubenævnte hele og decimale Tal. Lette Opgaver af benævnte

- Tal. Hovedregning. (V. Voss & Slang's Regnebog 1ste Del.)
- 2den Middelkl.: Repeteret de ubenævnte Tal. Regnet de 4 Species i benævnte Tal. Hovedregning. (Voss & Slang's Regnebog 2den Del.)
- 3die Middelkl.: Repeteret de benævnte Tal. Reduktion af de vigtigste metriske Enheder til ældre og omvendt samt gennemgaaet enkelt Regulatedetri, Renteregning og almindelig Brøk. Hovedregning. (Voss & Slang's Regnebog 3die Del.)
- 4de Middelkl.: Gennemgaaet 3die Hefte af Voss & Slang's Regnebog. Læst og repeteret første Bog af Bonnevis Lærebøger i Arithmetik og Geometri.
- 5te Middelkl.: Bonnevis Geometri læst og repeteret fra 2den til 5te Bog tilligemed Opgaverne. Øvelse i Løsning af Opgaver efter «Dietrichsons plangeometriske Konstruktioner.» Bonnevis Arithmetik fra 2den Bog indtil Logarithmer læst og repeteret. Opløsning af en Del af de i Lærebogen fremsatte Opgaver. Voss & Slang's Regnebog 4de Hefte til Rentens Rente.
- 6te Middelkl.: Bonnevis Geometri fra 6te Bog til Enden. Lærebogen repeteret. Gennemgaaet geometriske Steder for Punkter efter Dietrichsons plangeometriske Konstruktioner. Øvelse i Løsning af Konstruktionsopgaver tildels ved algebraisk Behandling.
- Bonnevis Arithmetik fra Logarithmer til Enden, samt Repetition af Lærebogen. Bøgerne for Extraktion af Kvadratoden efter O. J. Brochs Lærebog. Øvelser i Opgavers Løsning, dels hjemme, dels paa Skolen. Prak-

- tisk Regning efter Voss & Slang's Regnebog 4de Hefte samt «blandede Opgaver» af Eckhoffs Lærebog i Arithmetik og Algebra. Repetition.
- 1ste Gymnasialkl.: O. J. Brochs Lærebog i Arithmetik til § 80 læst og repeteret. Guldbergs Lærebog i Trigonometri til Stykke 20.
- 2den Gymnasialkl.: Guldbergs plane Trigonometri med Opgaver læst og repeteret. Forbigaaet de med * mærkede Nummere. Extemporalopgaver. Brochs Lærebog i Arithmetik fra § 93 til Enden læst og repeteret.

Naturhistorie.

- 2den Middelkl.: Læst og repeteret fra Hvirveldyrenes til Fiskene efter H. L. Sørensens Naturhistorie.
- 3die Middelkl.: Læst og repeteret om Mennesket samt fra Krybdyrene til Enden af H. L. Sørensens Zoologi.
- 4de Middelkl.: Læst og repeteret H. L. Sørensens Botanik med Forevisning af pressede Planter og Plancher, et Par Timer Bestemmelse af levende Planter. Desuden om Mennesket som i 3die Klasse.
- 5te Middelkl.: Som 4de Klasse; desuden Gjennemgaaelse og Examinationer af Menneskets 5 Sandser.
- 6te Middelkl.: Repeteret Sørensens Botanik og Zoologi; samt en nøiagtigere Gjennemgaaelse af Mennesket.

Naturlære.

- 5te Middelkl.: Christies Lærebog i Fysik til Magnetisme. Repetition.
- 6te Middelkl.: Christies Lærebog fra Magnetisme til Ligevægt og Bevægelse. Repetition af den

obligatoriske Del. Gjennemgaaet enkelte Af-
snit af matematisk Geografi.

Tegning.

- 2den Middelkl.: Konturtegning efter Adlers Forteg-
ninger.
- 3die Middelkl.: Lettere Konturtegninger efter Vægge-
plancher.
- 4de Middelkl.: Konturtegninger efter Vægplancher
med nogle Timers Øvelse i Takttegning.
- 5te Middelkl.: Konturtegninger efter Vægplancher.
Skyggelære. Tegning efter Gibbsfigurer (simple
Bladornamenter, Æggestave m. m.) med Blyant
og Papirstub.
- 6te Middelkl.: a) Frihaandstegning: Vanskeligere Kon-
turtegninger og Tegning efter Gibbs (Bladorna-
menter, Friser, Kapitæler m. m.)
b) Konstruktionstegning: Gjennemgaaelse
af Elementerne i den descriptive Geometri:
Konstruktion af Punkter, Liniers, Fladers og
simplere stereometriske Legemers Projektion
i det horizontale og vertikale Plan.

Skrivning.

- 1ste Middelkl.: Bogstavernes Grundtræk, store og
smaa Bogstaver og for en Del Sammenskrift
foreskrevet paa Vægtavlen.
- 2den Middelkl.: Skrevet enkelte Ord samt Sammen-
skrift — foreskrevet paa Vægtavlen.
- 3die Middelkl.: Sammenskrift — foreskrevet paa
Vægtavlen.
- 4de Middelkl.: Som 3die Klasse.
- 5te Middelkl.: Sammenskrift.
- 6te Middelkl.: Som 5te Klasse.

I Forberedelsesklassen

er i Aarets Løb gennemgaaet følgende:

Norsk.

- a. & b.: Paulsens og Eriksens Læsebog 2den Del.
Nogle Digte ere lærte udenad.

Regning.

- a.: De 2 første Regningsarter med ubenævnte Tal.
Hovedregning (Voss & Slangs Regnebog 1ste Del.)
b.: De 4 Regningsarter; samt Hovedregning. Samme Bog.

Skrivning.

- a.: Indøvelse af smaa og store Bogstaver og Enstavelsesord.
b.: Afskrivning efter Bog. Skjønsskrivning og Diktat.

Religion.

- a.: Bibelhistorie til Rut i det gamle Testamente.
b.: Det gamle Testamente og til den rige Mand og Lazarus i det nye (Vogts mindre Bibelhistorie for Begyndere.)
a.: Luthers Kathekismus 1ste og 2den Part.
b.: De 5 Parter.

Historie.

- a.: Til Oversigt over Tidsrummet 1035 til 1240.
b.: Til Kristian den Første (Eriksens Lærebog i Fædrelandshistorien.)

Geografi.

- a.: Til Rusland.
b.: Til Afrika (Siewers).
-

Opgave

over

de Bøger, som i næste Skoleaar 18⁸²/₈₃ skulle afbenyttes i de forskjellige Fag i de forskjellige Klasser.

Midd. 1ste Klasse: Norsk Læsebog af Eriksen og Paulsen. 2den Del. — Vogts lille Bibellhistorie; Luthers Kathekismus. — Siewers Geografi for Begyndere. Voss og Slangs Regnebog 1ste Hefte. Erichsens Udtog af Norges Historie.

Midd. 2den og 3die Klasse: Eriksens og Paulsens Læsebog, 2den Del; Løkkes mindre norske Grammatik. — Knudsens tydske Elementær- og Læsebog; Løkkes mindre tydske Grammatik. — Vogts Bibellhistorie for Borgerskoler; Sverdrups Udgave af Pontoppidans Forklaring; Luthers Kathekismus; Landstads Salmebog; Det nye Testamente. — Nissens Historie. — Geelmuydens mindre Geografi. — Sørensens Naturhistorie. — Voss og Slangs Regnebog 2det og 3die Hefte.

Midd. 4de Klasse: Eriksens og Paulsens Læsebog, 3die Del; Hofgaards Grammatik. — Knudsens tydske Læsebog; Løkkes tydske Grammatik; Grønbergs Lexikon; Knudsens tydske Stiløvelser for Middelskolen. — Andersens latinske Læsebog. — Knudsens engelske Elementærbog; Løkkes engelske Grammatik. — Nissens Historie; Eriksens Lærebog i Norges, Sveriges og Danmarks Historie. — Geelmuydens Lærebog i Geografien. — Sørensens Naturhistorie. — Bonneviés Arithmetik og Geometri. Vogts Bibellhistorie for Borgerskoler; Sverdrups Udgave af Pontoppidans Forklaring; Det nye Testamente. — Voss & Slangs Regnebog, 3die Hefte.

Midd. 5te og 6te Klasse: Eriksens og Paulsens Læsebog, 3die Del; Hofgaards Gram.; Paus's og Las-sens tydske Læsebog; Løkkes tydske Gramma-tik; Grønbergs Lexikon; Knudsens tydske Stil-øvelser for Middelskolen. — Løkkes engelske Læsebog; Geelmuydens engelske Ordbog; Ferralls & Repp's dansk-engelske Ordbog; Løkkes engel-ske Grammatik. — Voss's latinske Læsebog for Middelskolen; Schreiners latinske Grammatik. — Wallems franske Læsebog; Knudsens franske Grammatik; Nissens Historie; Eriksens Lærebog i Norges, Sveriges og Danmarks Historie for Mid-delskolen. Geelmuydens Lærebog i Geografien. — Sørensens Naturhistorie. — Bonnevis Arithmetik og Geometri; Brochs Logarithmetabel. — Getzes Fysik. — Vogts Bibelhistorie for Mellemlasserne; Sverdrups Udg. af Pontoppidans Forklaring; Det nye Testamente.

Gymn. 1ste til 3die Kl.: Vogts større Bibelhi-storie, Aabels Omrids af Troeslæren; Nissens Kirkehistorie; Det nye Testamente paa Græsk; Borgens Veiledning til Udarbejdelser i Moders-maalet; Eriksens Literaturhistorie. — Nygaards oldnorske Læsebog og sammes oldnorske Gram. — Ciceros Taler, udg. af V. Voss. Horats af Lembke. Taciti Agricola, udg. af P. Voss. — Thomsens romerske Antikviteter; Tredgers Litera-turhistorie. — Platons Apologi, udg. af Wiehe; Homers Iliade; Bojesens græske Antikviteter. — Curtius's græske Gram. — Schenkls græske Læse-bog. — Wallems og Knudsens franske Læsebog; Knudsens franske Gram. — Thrieges Lærebog i Oldtidens Historie. — Eriksens Lærebog i Nor-dens Historie. — Brochs Lærebog i Arithmetik; C. Guldbergs i Stereometri og i Trigonometri.

I Latin benyttes Ingerslevs, i Græsk Bergs Lexikon. — I Engelsk benyttes de samme Lærebøger som i Middelskolen.

Censorer ved Middelskolens Afgangsexamen.

- I Norsk (mundtlig): Overlærer Landmark.
- Religion: Pastor Grimnæs, Boghandler Aarflot.
 - Tydsk: Frøken Holtermann, Rektor Voss.
 - Latin: Student J. Rønneberg, Adjunkt Hartmann.
 - Engelsk: Consul Anderssen, Adjunkt Hartmann.
 - Fransk: Foged Rønnow, Adjunkt Klausen.
 - Historie: Stud. H. Rønneberg, Overlærer Bugge.
 - Geografi: Adjunkt Hartmann, Klasselærer Olsen.
 - Naturhistorie: Dr. Randers jr., Pharmaceut Olsvig.
 - Physik: Stud. A. Rønneberg, Pharmaceut Olsvig.
 - Matematik: Rektor Voss.

Til at overvære Examen, som afholdes fra 26de Juni til 12te Juli, tillader jeg mig paa Kollegers og egne Vegne at indbyde Enhver, som interesserer sig for Skolen.

Ferieerne vare til 21de August.

V. Voss.